

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masallarının Genel Bir Değerlendirmesi

*Keziban TEKŞAN**

*Derya Yeşim ALTAŞ***

Öz

Peyami Safa, Türk edebiyatının önemli romancılarından biri olmakla birlikte çok sayıda hikâye ve masal da kaleme almıştır. Peyami Safa'nın hikâyeleri ve masalları okurlar tarafından pek bilinmemektedir. Bunun sebebi, büyük ihtimalle masallarını edebi kaygı taşımadan yazmasıdır. O, Server Bedi takma adıyla yazdığı masallarını geçimini sağlamak amacıyla gazetelerde ve dergilerde tefrika olarak yayımlanmıştır. Bu yazıda Peyami Safa'nın Server Bedi imzası ile yazdığı masallarının çocuk edebiyatı açısından genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yazarın Server Bedi takma adıyla yazdığı masallarının çoğu, çocuklara kazandırdığı değerler, dil ve anlatım açısından uygun bulunmuştur. Server Bedi'nin edebi kaygı taşımadan yazdığı masalların aslında çocuklar için edebiyat zevki oluşturabilecek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Peyami Safa, Server Bedi, çocuk edebiyatı, masal

A General Evaluation of Tales Written by Peyami Safa Using the Pen Name Server Bedi

Abstract

Peyami Safa, besides being an important novelist in Turkish literature, wrote many stories and tales as well. The stories and tales of Peyami Safa are not well known by readers. Most probably the reason for this is that he wrote his stories without having a literary concern. He wrote his tales under the pen name Server Bedi solely to be published in newspapers and magazines to make a living. In this article, an evaluation of the tales written by Peyami Safa under the pen name Sever Bedi was done. The results showed that most of the tales he wrote, using the pen name Server Bedi were found to be appropriate in terms of the values they instilled in children, language, and narrative. It was determined that the tales of written by Server Bedi without having financial concerns were able to create a taste for literature in children.

Keywords; Peyami Safa, Server Bedi, Children's literature, Tale

Giriş

Çocuk edebiyatı; çocukların duygu, düşünce ve hayal dünyasına seslenen, onların bakışını ve onların gerçeğini yansıtan, onları hayata hazırlarken onlara estetik duyarlılık kazandıran bir edebiyat alanını kapsar. Çocuklar daha okumaya başlamadan önce ve başladıktan sonra, bu konuda ilerlemeler kaydettikçe edebiyat eserlerine birtakım sebeplerden dolayı ihtiyaç duyarlar. Bu sebeplerin başında edebiyatın hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir etkinlik olması gelir. Edebiyat aynı

* Doç. Dr., Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ordu,

**Öğr. Gör., Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Ordu,

zamanda ruha canlılık verip, yaşama gücünü arttırır. Edebi eserler çocuklara hayatı ve yaşama yollarını tanıtır. Kitaplar, çocukların kendilerini tanıyarak davranışlarını değiştirmelerine yarayacak imkânlar hazırladığı için rehberlik kaynağı olarak da hizmet edebilir. Çocuklar okuma ve dramatik sanatlar alanlarında ne kadar zengin yaşantılar edinirlerse hayatın öteki alanlarında da o kadar zengin bir kişiliğe sahip olurlar. Ayrıca kendi dillerini geliştirmek için edebiyat eserlerine ihtiyaç duyarlar (Oğuzkan, 2013).

Çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecine olan etkileri “dil gelişimi”, “bilişsel gelişim”, “kişilik gelişim”, “toplumsal gelişim” olarak dört başlık altında ele alınmıştır. Çocuğun dil gelişiminde çocuk kitapları ana dilin yapı ve işleyişine ilişkin ipuçlarını sunmakta, dilin anlatım gücünü ve güzelliğini yansıtabilmektedir. Çocuğun bilişsel gelişiminde ise çocuk kitapları dili dinleyerek ve okuyarak keşfetme, bilgiyi algılama, saklama, muhakeme etme, düşünme ve kavrama gibi süreçleri sağlamaktadır. Çocuk kitapları, çocukların kişilik gelişiminde de önemli etkiye sahiptir. Bu etkinin amaca uygun olarak gerçekleştirilmesinde çocukların özelliklerine uygun kitapların seçilmesi önemlidir. Çocuk gelişiminde en önemli süreçlerden biri de toplumsallaşmadır. Edebiyat eserlerinde kahramanların toplumla yaşadıkları çatışmalar, toplumun benimsenen ya da karşı çıkılan değerleri okura sezdirilir. Okur, o toplumun geliştirdiği, önemseydiği davranışlara ilişkin ipuçlarını edebiyat eserlerinden edinebilir (Sever, 2003).

Dursunoğlu’na (2015: 35) göre edebiyat, “Çoğu zaman insan, Orhan Veli’nin dediği gibi kelimelerin kifayetsiz olduğunu ancak duygularını anlatamadığı zaman anlar. Bazı zamanlar da insan Mehmet Akif’in dediği gibi “hisseder ama söyleyemez.” İşte bütün bu durumlarda da hem büyüklerin hem de çocukların yardımına edebiyat koşar. Edebiyat, çocuğun hissettiklerini anlatması için ona bir sürü alternatifler sunan zengin bir içeriğe sahip olması nedeniyle çocuğun hayatında bir gereksinimdir.”

Çocuk Edebiyatı ve Masal

Masal, büyük küçük herkesin zevk aldığı çocuk edebiyatının en çocuksu bir türü olarak kabul edilir. Şirin (2000); “Masallar kadar insanı hayata hazırlayan, duygularını besleyen bir başka tür yoktur” derken çok haklıdır. Çünkü masal, çocuğun hayal dünyasına uygundur, çocuğun ruhunu besler, süsler, zenginleştirir ve onu geleceğe hazırlar. Oğuzkan (2013: 25), S. Esat Siyavuşgil’in masal ile çocuk ruhu ve mantığı arasındaki ilişkiyi şu şekilde söylediğini aktarır:

“Masallar, çocuk mantığımızın yapısına uygun öyle bir imkân dünyası yaratırlar ki olağanüstüne olan eğilimimiz, güce, üstünlüğe karşı duyduğumuz özlem, bu âlemde tatmin edilir. Ülke ülke dolaşan, en zor durumlardan gücü ve zekâsı sayesinde kurtulan, canlı cansız bütün varlıkları kendine bağlayan peri masallarının kahramanı, çocuğun ta kendisi olur.”

Çocukları eğlendirirken eğiten masalların en büyük faydası onlara ana dillerini öğretmede görülür. “Çocuğa ana dilinin, bir işçi elindeki alet gibi, nasıl kullanıldığını ilk öğreten, ona bu dilin türlü

hünerlerini, kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren, kişiye kendi dilini konuşmayanlardan uzaklaştırıcı duyguyu -ninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında ama herhalde onlardan daha geniş ölçüde- ilk aşlayan masallardır.” (Boratav, 1958: 15). Masalların içinde geçen tekerlemeler, çocukların dilini daha etkili ve güzel kullanabilmelerine, atasözleri ve deyimler aracılığıyla kelime hazinelerini geliştirip iletişim kurma becerilerine ve hayal güçlerinin zenginleşmesine katkıda bulunur. Gülerüz'e (2013: 294) göre masallar, yerinde ve zamanında ustaca kullanıldığında çocukların duygu dünyalarını, düşsel evrenlerini beslemelerinde, sözcük dağarcıklarını geliştirmelerinde ve sözcükleri zamanlarına uygun olarak kullanmalarında etkili birer araç olabilirler.

Çocukların masal ile ilk karşılaşmaları dinleme yoluyla aile içerisinde gerçekleşir. Böylelikle çocuklarda dinleme yetisi gelişir ve çocuk yaşama daha kolay hazırlanır. Yaşamı boyunca karşılaşacağı iyiyi, kötüyü, doğruyu, yanlış masallar sayesinde daha erken yaşta kavrar. Çocuklara kazandırılmak istenilen değerler, onlar için masallara yedirilerek kişilik gelişimlerine katkı sağlanır. Değerler konusunda ise bütün masal araştırmacılarının vardığı nokta, masalın çocuğa ileride sahip olacağı pek çok değeri kazandırması, öğretmesidir. “Mutluluk ve başarı, hüner ve emek karşılığı kazanılır; ana fikri bütün masalarda hâkimdir. Fakir olsun zengin olsun bütün masal kahramanları, zekâ, hüner, dürüstlük ve kuvvetleri denendikten sonra tahta ve taca sahip olur. Kötülük eden bir padişah veya herhangi bir kimse olsun masalın sonunda mutlaka cezalandırılır (Günay, 1979: 17).

Masalın bütün bu faydalarına rağmen her masalın çocuğa anlatılamayacağı veya okunamayacağı gerçeğini de unutmamak gerekir. Henüz okula başlamamış bir çocukla okula giden bir çocuğun dil gelişim seviyesi farklı olacağı için seçilen masal da farklı olmalıdır. Örneğin, içerisinde bir olayın geçtiği kısa bir masalı dört yaşındaki çocuk, anlamakta zorlanmaz, aksine anladığı için sevinir. Ancak, aynı masalı on yaşındaki bir çocuğa anlatırsak veya okutursak bu masal çocuğa basit gelecektir. Çocuk sıkılacak, belki de kitaptan soğuyacaktır. Bu yüzden çocuğun yaşına ve dil seviyesine uygun masallar seçilmelidir (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016). Aileler ve öğretmenler bu konuda gereken özeni göstermeli ve seçici davranmalıdır. “Çocuğa verilecek masalın bilinçle seçilmesi, olası sakıncaları ortadan kaldırmak için çıkar bir yol olabilecektir. Özellikle, bilinçli anne, babalar ve eğitimciler açısından masalların keşfedilecek pek çok yanı vardır” (Dilidüzgün, 2007: 27).

Kitaplar konusunda aynı özeni, çocuklar için masal yazan yazarlar da göstermelidir. Çünkü masal günümüzde de çocuk edebiyatının en önemli kaynağı olmaya devam etmektedir. Başlangıçta anlatılan halk masalları derlenerek olduğu gibi veya bölgesel ağız özelliklerinden ayıklayarak, aslına çok da bağlı kalmadan yazıya aktarılsa da günümüzde tamamen kendi hayal gücüyle masal türünde eser veren yazarlar bulunmaktadır. Oğuzkan (2013), çocuklar için masal yazmanın kolay bir iş olmadığını özellikle de ileri toplum şartları ve gerçekçi bir ortamda büyüyen çağımız çocuklarına seslenen eserler meydana getirmenin daha da güç olduğunu, bu türü deneyen birçok yazar arasında küçük bir azınlığın gerçek bir başarıya eriştiğini söyler. Peyami Safa da Server Bedi takma adıyla

çocuklar için masal yazan yazarlarımızdan biridir. Bu çalışmada Peyami Safa'nın bu türdeki eserleri değerlendirilecektir.

Peyami Safa'nın Server Bedi Adı Altında Yayınladığı Masallar

En önemli eserlerini Cumhuriyet Dönemi'nde veren Peyami Safa, yazdığı eserlerle Türk edebiyatında önemli bir yer edinmiştir. O, sadece romanlarıyla değil gazete ve dergilerde yazdığı fıkraları, makaleleri ve araştırmalarıyla da haklı bir üne sahiptir. Onun bu yönü birçok araştırmancının konusu olmuştur. Ancak, Server Bedi imzasıyla yazdığı eserleri üzerinde yapılan çalışmalar çok azdır.¹ Peyami Safa, Server Bedi takma adını 1914 yılından sonra ağabeyi İlhami Safa'dan devralarak ikinci imza olarak ömrünün sonuna kadar kullanmıştır. Bu imza ile sayısız aşk ve macera romanı yazmış, çoğu gazetelerde ve dergilerde tefrika olarak kalan bu hikâye ve romanlardan aldığı telif ücretleriyle geçimini sağlamış; bir taraftan da Peyami Safa adıyla büyük romanlar, fikir eserleri ve gazetelerde makaleler yazmıştır. (Ayvazoğlu, 1998).

Peyami Safa, bir derginin sorularına verdiği cevaplarda Server Bedi imzasıyla yazdıkları için şunları söyler: “-Server Bedi benim müsveddemdir. Üstünde az düşündüğüm, az çalıştığım, mes'uliyetten nefsim beraat kazandırmak için kullandığım bir maişet imzası. Bence tefrika okuyucusu edebiyat okuyucusundan daima ayrı bir sınıf teşkil eder. Tefrikaları da umumi edebiyata sokabiliriz, fakat “cins” edebiyata değil.” (Ayvazoglu, 1998: 397).

Peyami Safa her ne kadar bu eserlerini geçinmek kaygısıyla yazsa, bu eserlerini edebî yönden yeterli görmese de bu eserler edebiyat dünyasında kabul görmüşlerdir. Halit Fahri Ozansoy, “Server Bedi imzası ile yazdığı birçok romanları ve Cingöz Recai serisi üstünde durmuyorum. Server Bedilerin bir kısmına pekâlâ göğsünü kabartarak imzasını atabilirdi.” (Ozansoy'dan aktaran, Yıkan, 2004: 9) derken Zaimoğlu “Onun bütün yazıları zevkle, lezzetle okunmağa değer şeylerdi. Onun polis romanları olan Cingöz Recai serisi bile sonsuz bir titizlikle yazıldığı içindir ki hala elden ele dolaşmaktadır” (Yıkan, 2004: 12) der. Bu eserleri severek okuyanlar da az değildir. “Birçok okuyucuları gibi ben de Server Bedi'yi, Peyami Safa'dan önce tanımıştım. Bu tanışıklığımız Nat Pinkerton, Şerlok Holmes ve Arsen Lüpen okuduğumuz günlere, yani ta çocukluğumuza kadar uzanır. Her hafta, gelmesini heyecanla beklediği ve daha bayiden almadan yolda okumaya başladığı Cingöz Recai'nin Harikulade Maceraları'nın yazarını hangi çocuk unutabilir.” (Göze, 1972: 15). Tarık Buğra da Server Bedi'yi okuyarlardır. “Tarık Buğra, bir yazısında, çocukluğunda babasının harçlık olarak verdiği beş kuruşları Cingöz Recai'lere, Çekirge Zehra'lara, Tilki Leman'lara yatırdığını, kendi parasına kıyıp aldığı kitabın da Cingöz Recai serisinden Aynalı Dolap olduğunu” söyler (Ayvazoğlu, 1998: 144).

¹ Yıkan,Z.,U.(2004).*Peyami Safa'nın Server Bedi İmzalı Romanları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi

Yiğit, E. (2005). *Peyami Safa'nın Server Bedi İmzalı Polisiye-Macera Türündeki Eserlerinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi

Her ne sebeple yazılırsa yazılsın, hangi imza altında yayınlanırsa yayınlansın bu eserler usta bir yazarın Peyami Safa'nın kaleminden çıkmıştır ve incelenmeye değerdir. Bu çalışmanın amacı, Peyami Safa'nın masallarını çocuk edebiyatı ölçütlerine göre değerlendirmektir.

Yöntem

Peyami Safa'nın masallarının incelendiği çalışma, nitel araştırma geleneğine bağlı bir doküman analizi çalışmasıdır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 189). Verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239-240).

Yazarın masalları konusunda yararlanılan kaynak, Damla yayınevine ait olan Roman, Hikâye ve Masal dizisidir. Bu diziden önce, ilk olarak yine aynı yayınevine ait Zümrüdü Anka Serisini incelenmiştir. İnternetteki satış sitesinde “İlkokul 3, 4, 5. sınıf öğrencileri için hazırlanan bu seri Server Bedi müstear ismiyle Peyami Safa tarafından derlenen hikâye ve masallardan oluşuyor” açıklamasıyla verilmiştir. Araştırma sırasında bu serideki masalların hepsinin Peyami Safa'ya ait olmadığı görülmüştür. Damla yayıneviyle yapılan yazışmalar sonucunda serinin içinde Peyami Safa'ya ait olmayan başka yazara (Sara Gürbüz Özeren) ait masalların ve halk masallarının da bulunduğu belirlenmiştir. Yayınevi seriyi yayınlarken dizinin içinde masal sayısının az olduğunu düşünerek adı geçen diğer yazardan ekleme yaptığını dile getirmiştir. Bu açıdan baktığımızda Peyami Safa adıyla yayımlanan kitabın içinde başka yazarı görmek hiç etik değildir. Çocuklar açısından da karmaşa yaratacak bir durumdur. Peyami Safa'yı tanımak için aldığı masalarda başka yazarın masallarını ve halk masallarını görmesi çocukta bilgi kirlenmesine yol açabilir. Bunun üzerine yine aynı yayınevinin yayınladığı “Peyami Safa Gençlik Klasikleri” kategorisinde “Roman-Hikâye-Masal” başlığında yayımlanan eserler incelenerek, Zümrüdü Anka serisi ile karşılaştırılmıştır. Peyami Safa'nın roman, hikâye ve masal dizisi 6 kitaptan oluşmakta olup içinde 60 başlık yer almaktadır. Bu dizinin ilki Amerika'da Bir Türk Çocuğu adlı eser roman türündendir. Diğer 5 serinin içindeki 59 eserden 51'i masal, kalan 8 eserin ise hikâye türünde olduğunu tespit edilmiştir. Bu dizide yayınlanan masallar çalışmamızın temel verilerini oluşturmaktadır. Bu dizide yer alan masalların adları ve sayfa numaraları aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 1. *Roman, Hikâye ve Masal Dizi-2 (Bir Varmış Bir Yokmuş) adlı kitapta yer alan masallar*

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Hayvanların Dili (s. 5-12)	5.	Altın Ekmek (s. 61-67)
2.	Beberuhi (s. 13-34)	6.	Oğuz Ve İnci (s. 70-99)
3.	İyi Yürekli Kadın (s. 35-42)	7.	Peri Kızı İle Şehzade (s. 100-117)

4. Çoban Paşa (s. 43-60)	8. Kaba Sakal Ahmet (s. 118-122)
--------------------------	----------------------------------

Tablo 2. *Roman, hikâye ve masal dizi-3 (Küçük Alp'in Yıldızı) adlı kitapta yer alan masallar*

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Budala Terlikler (s. 9-13)	12.	Dişi Kurt İle Dişi Aslan (s. 60-62)
2.	Sakın Cesaretinizi Kaybetmeyiniz (s. 14-17)	13.	Rengini Değiştirmeye Özenen Istakoz (s. 63-67)
3.	Tilkinin Verdiği Ders (s. 18-22)	14.	Zavallı Hindi (s. 68-71)
4.	Kurdun Yüreği Yumuşadı (s. 28-31)	15.	Küçük Beyaz Fare (s. 72-78)
5.	İnek Vagona Diyor Ki (s. 32-35)	16.	Rüzgârın Dostluğu (s. 79-83)
6.	Elma Ağacının Tarifi (s. 36-39)	17.	Tavşanın Ziyafeti (s. 84-88)
7.	Sümüklü Böcek (s. 40-43)	18.	Kırmızı Yumurta Yumurtlayan Tavuk (s. 89-95)
8.	Küçük Hurma Ağacı (s. 44-48)	19.	Küçük Kanatlar Dünyası (s. 101-104)
9.	Yavrusunu Kaybeden Fare (s. 49-50)	20.	Makarnaların Seyahati (s. 105-108)
10.	Suratı Asık Adamın Nasihati (s. 52-54)	21.	Benli Veli (s. 109-112)
11.	Kibirli Cimbom (s. 55-59)		

Tablo 3. *Roman, Hikâye ve Masal Dizi-4 (Cesur Çocuklar) adlı kitapta yer alan masallar*

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Billur Köşk (s. 36-48)	6.	Safa İle Cefa (s. 98-105)
2.	Ağlayan Narla Gülen Ayva (s. 49-63)	7.	Ali Cengiz (s. 106-108)
3.	Muradına Nail Olan Dilber (s. 64-69)	8.	Ürkek Tavşan Yavrusu (s. 109-112)
4.	Muradına Nail Olmayan Dilber (s. 70-81)	9.	Kara Yılan (s. 113-118)
5.	Zümrüdüanka Kuşu (s. 82-97)		

Tablo 4. *Roman, Hikâye ve Masal Dizi-5 (Havaya Uçan At) adlı kitapta yer alan masallar*

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Havaya Uçan At (s. 5-18)	5.	İnsan Mı, Yılan Mı? (s. 62-69)
2.	Cesur Gemici (s. 19-32)	6.	İhtiyarın Esrarı (s. 70-78)
3.	Paşa Kızı İle Köylü Çocuğu (s. 32-50)	7.	Falcının Lambası (s. 79-87)
4.	Hasanın Rüyası (s. 51-61)	8.	Ayıların Evi (s. 88-98)

Tablo 5. *Roman, Hikâye ve Masal Dizi-6 (Deniz Kızı) adlı kitapta yer alan masallar*

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Deniz Kızı (s. 5-15)	4.	Kuyuya Düşen Çocuk (s. 96-115)
2.	Oduncunun Kızı (s. 16-31)	5.	Güvercinler Sarayı (s. 116-128)
3.	Kedi İle Saka Kuşu (s. 90-95)		

Alanla ilgili kaynaklarda (Yalçın ve Aytaş, 2002; Şimşek, 2016; Gönen, 2013; Yılar ve Turan, 2013) masallar farklı şekillerde gruplandırılmıştır. Bu çalışmada Arıcı'nın (2013) yaptığı gruplama esas alınmıştır. Buna göre masallar; hayvan masalları ve asıl masallar olmak üzere iki guruba ayrılmıştır. Hayvan masalları, kahramanı hayvan olan, bir düşünceyi güçlendirmek için yazılan ve tekerleme bölümü bulunmayan kısa masallardır. Asıl masallar da olağanüstü ve gerçekçi masallar diye iki gruba ayrılmıştır. Cinler, periler ve devler gibi hayali kahramanların bulunduğu masallar olağanüstü masallar, padişah, Keloğlan, Köse gibi gerçekçi kahramanları olan ve olayları gerçeğe yakın olan masallar da gerçekçi masallar diye adlandırılmıştır. Peyami Safa'nın masalları da hayvan masalları, asıl masallar ve bunların dışında kalan masallar da diğer masallar başlığı altında aşağıdaki gibi gruplandırılarak incelenmiştir.

1. Hayvan masalları,
2. Asıl masallar;
 - 2.1. Gerçekçi masallar,
 - 2.2. Olağanüstü masallar.
3. Diğer masallar

Bulgular

Hayvan Masalları

Türk masallarında hayvan motifi oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Kahramanları hayvan olan masalların, okuyan ya da dinleyenlere ders verme, kıssadan hisse alma gibi konuları ön planda tuttuğu görülmektedir.

Hayvanların başkahraman olduğu bu masallar kısa, kolay anlaşılır olması sebebiyle çocukların ilgisini çeker, onlara kitapları sevdirecek okuma alışkanlığı kazandırabilir.

Server Bedi'nin masallarındaki kahramanlar tilki, fare, kuş, tavuk, yılan, kurt, kedi, tavşan, sinek, sümüklü böcek gibi hayvanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kahramanlar insan gibi konuşturulmuş, duygularını ifade edebilmiştir. Yazarın hayvan masallarında, yaşamdaki gerçeklerden hareketle hayvanlar üzerinden çocuklara ders verildiği açıkça görülmektedir. Masalların çoğu çocukların ders çıkarabileceği temalara sahiptir. Kıskançlığın, kibirliliğin, şiddet uygulamanın, halinden memnun olmamanın, ürkekliğin, inatçılığın kötülüğü vb. masallarda karşımıza çıkan belli başlı temalardır.

Server Bedi hayvan masallarının çoğu, çocuğun olumlu kişilik geliştirmesine katkı sağlayacak ve çocukların hayal güçlerini geliştirici niteliktedir. Çocuğun bilişsel gelişimi açısından faydalı masallardır. Çocukların hayata farklı yönlerden bakabilmelerini sağlayacak türden konulardan oluşmaktadır.

Masallar, genellikle doğrudan doğruya çocuğa yapılması gereken ve uygun olmayan yapılmaması gereken davranışları hayvanlar yoluyla çocuklara mesaj olarak iletmektedir. Bazı masallarda yazar bunu özlü sözlerle ya da atasözü niteliğinde ders çıkarılacak sözlerle dile getirmiştir.

Masallarda çok çeşitli hayvan isimleri geçmektedir. Çocuklar bu masallarda geçen hayvan türlerini zevkli bir şekilde öğrenebilirler.

Masallarda kullanılan dil çocukların anlayabileceği düzeyde anlaşılır ve açıktır. Anlatıma zenginlik katması açısından ikilemeler, tasvirler, yansıma sözcükler bolca kullanılmıştır. Hayvan masallarının belirgin özelliklerinden olan karşılıklı konuşmalar sayesinde anlatım, daha akıcı ve ilgi çekici hale getirilmiştir. Böylelikle masalı okuyan çocuklar dil açısından da zengin bir anlatımla karşılaşılırlar. Peyami Safa çok sayıda hayvan masalı yazmıştır. İncelenen elli masaldan yirmi tanesi hayvan masalıdır. Aşağıda bu yirmi masalın isimleri belirtilmiştir:

Tablo 6. Çalışma kapsamında incelenen hayvan masalları

#	Masal Adı	#	Masal Adı	#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Hayvanların Dili	6.	Ürkek Tavşanın Yavrusu	11.	Dişi Kurt İle Dişi Arslan	16.	Kibirli Bombom
2.	Küçük Beyaz Fare	7.	Tilkinin Verdiği Ders	12.	Yavrusunu Kaybeden Fare	17.	Kedi İle Saka Kuşu
3.	Küçük Kanatlar Dünyası	8.	İnek Vagona Dedi ki	13.	Sakin Cesaretinizi Kaybetmeyiniz	18.	Küçük Hurma Ağacı
4.	Rengini Değiştirmeye Özenen İstakoz	9.	Kırmızı Yumurta Yumurtlayan Tavuk	14.	Zavallı Hindi	19.	Ayıların Evi
5.	Tavşanın Ziyafeti	10.	Kurdun Yüreği Yumuşadı	15.	Elma Ağacının Tarifi	20.	Güvercinler Sarayı

Hayvanların Dili

Bu masalda bir çobanın, alevin ortasında kalan bir yılanı kurtarması, buna karşılık olarak ona hayvanların dilini anlama yeteneğinin verilmesi ve bu sırrı karısına söylediğinde başına gelenler anlatılmaktadır.

İyi yürekli çalışkan bir çoban ormanda alevin ortasında kalan bir yılanı kurtarır. Yılanın babası padişah yılan, çobanın yaptığı iyilik karşısında (çobanın isteği üzerine) çobana hayvanların dilini öğretir. Ama bu sırrını birine söylerse o an çoban ölecektir (Bunu da ağzına üçer defa üfleyerek yapması, Türk masallarında kullanılan bir yöntemdir). Çoban o günden sonra hayvanlar arasında geçen bütün konuşmaları anlar. Bu sayede zengin ve mutlu bir hayata kavuşur. Bir gün atla kısrak arasında geçen konuşmaya kahkahalarla güler. Karısı neye güldüğünü ısrarla sorar ama çoban söylersem anında ölürüm der ve tabutunu hazırlar içine girer.

Masalın sonunda karısına gerçeği söyleyip söylemediği açıklanmamıştır. Horozla köpek arasında geçen diyalogla masal sonlandırılmıştır:

“Böyle aptal adam ömelidir. Benim yüz tane tavuğum var; bir yem tanesi bulsam hepsini yanıma çağırırım, fakat o yem tanesini yine ben yerim içlerinden birisi bu hareketime fena demeye kalkacak olursa onu gagalarım, sözümü dinletirim. Bizim efendinin bir tek karısı var, onunla bile başa çıkamıyor.” (s. 12)

Horozla köpek arasında geçen bu diyalog çocuklara kazandırılmak istenen değerler açısından uygun değildir. Burada verilen mesaj paylaşmak yerine bencilliği; sevgi, hoşgörü yerine şiddeti ön plana çıkarmıştır.

Masalda sır saklamanın önemi üzerinde durulmuştur. Masalda hayvanların dilini öğrenmenin koşulu bir sır olarak verilmiştir. Çocuklar için sır saklamak eğlenceli bir durumdur. Günlük hayatlarında evde, okulda, sokakta zaman zaman sır saklamayı oyuna dönüştürdükleri görülür. Bu açıdan baktığımızda sır saklamanın önemini çocuklar, masal sayesinde daha zevkli kavrarlar.

Masal çocuklara hayvan adları öğretme açısından da yararlıdır. Masalda yılan, köpek, horoz, kısrak, at, kuş, geyik, koyun karga, kuzu, öküz, kurt hayvan isimleri geçmektedir. Çocuk bu şekilde

çok sayıda hayvan ismiyle karşılaşılır. Bu masalı fen bilimleri dersinde de kullanarak çocuklara hayvan isimleri daha zevkle öğretilir. Böylelikle, hayvan isimleriyle karşılaşan çocuklarda da hayvan sevgisi kazandırılabilir.

Masalın tekerlemeyle başlaması ve masalda tasvirlerin, diyalogların bolca kullanılması masalın akıcı olmasını sağlamıştır. Bu şekilde çocuklar, dinlemekten ve okumaktan zevk alabileceklerdir.

Küçük Beyaz Fare

Masalda Bahçıvan İbrahim Efendi'yle karısı Ayşe Hanım'ın evlerinde Yumak adında bir fareyi beslemeleri, farenin dolaptaki gömleklere zarar vermesi üzerine evden atılması ve sonrasında farenin hayaletinin eve döndüğüne inanılması, farenin rahat bir şekilde evde yaşamaya devam etmesi anlatılmaktadır.

Masalda şiddetin doğuracağı olumsuzluklar anlatılır. Bu masalı okuyan çocuk, hayvanlara şiddet uygulamanın kötü bir şey olduğunu öğrenerek onlara daha iyi yaklaşılması gerektiği bilincine ulaşabilir. Masalda şiddet telkin eden şamar, fiske, dayak, hortlak gibi çocuklar için uygun olmayan kelimeler kullanılmış ancak bu kelimeler eleştirilmiş, şiddete özendirilmemiştir.

Masalda Yumak'a yaptıklarından pişman olan karı koca vicdan azabı duymaktadır. Duydukları vicdan azabı gerçekte hayali ayırt edemeyecek boyuta ulaşmıştır. Farenin dışarda öldüğüne inandıkları için bir gece duvarda gördükleri gölgeyi farenin hayaleti olduğuna inanmışlardır. Hayalet, hortlak kelimeleri çocukların korktukları kavramlardır. Çocuklar kendi aralarında oynadıkları oyunlarda da hayalet rollerine bürünüp birbirlerini korkuturlar. Bu açıdan baktığımızda evcil hayvana sahip olan çocuklar, hayvan dostları öldüklerinde hayaletlerinin bir gün geri geleceği endişesine kapılabilirler. Ama masalda Ayşe Hanım bu durumu biraz yumuşatmıştır:

“Ayşe Hanımın kanaatine göre hayaletler zararsız yaratıklardı...” (s.77)

Genel olarak baktığımızda masal içerik olarak uygun bir masal değildir.

Küçük Kanatlar Dünyası

Masalda hayvanların insanların bayram eğlencesini taklit ederek oynadıkları eğlenceli bir oyun anlatılır. Sincap, içinde para bulunan çöreği ağacın en üst dalına koyar, çörekteki parayı bulan kuş kral ilan edilir.

Masalda serçe, saka kuşu, bülbül, kumru, çalı kuşu, saksığan gibi kuş isimleri geçmektedir. Masalı okuyan çocuk, kuş türlerini eğlenerek öğrenmiş olurlar. Hatta bu masal Fen Bilimleri dersinde kuş türleri öğretilirken kullanılabilir. Çocuklar, masal sayesinde derse daha zevkle katılacak ve daha kalıcı öğrenme gerçekleştirebilir.

Masal drama yöntemiyle de çocuklara okutulabilir. Öğrencilerden bazılarının masaldaki kuş türlerini canlandırması sağlanarak öğrencilerin derse aktif katılımı gerçekleştirilebilir. Böylelikle masal,

drama yöntemiyle çocuklara daha zevkli hale getirilerek çocuklarda kuş isimleri öğretilerek hayvan sevgisi kazandırılır.

Masalda bayramdaki geleneklerden bahsedilmiş ve böylelikle çocuk kendi kültürüne ait bir geleneği öğrenmiş olur. Masalın içinde sincabın kuşlara bulduğu oyun, masalı daha heyecanlı ve eğlenceli hale getirmiştir. Çünkü oyun çocukların günlük olarak yaptıkları ve en zevk aldıkları etkinliktir. Çocuklar bu masalı okurken eğlenebilirler.

Masalda geçen gramofon, plak, şenlik, çörek ve ziyafet gibi günlük hayatta çok sık karşılaşmadıkları kelimelerin anlamlarını çocuklar kolaylıkla öğrenebilirler.

Rengini Değiştirmeye Özenen İstakoz

Masalda renginden memnun olmayan bir istakozun bir gün insanlar tarafından avlanması ve arkadaşı yengeç sayesinde gerçeklerle yüzleşip denize geri dönme macerası anlatılmaktadır.

Masalı okuyan çocuk, halinden memnun olmayı ve başkalarını kıskanmamayı öğrenir. Masalda bu mesaj yengeç tarafından direk verilmiştir:

“...Fakat bu macera size ders olsun. Allah’ın, başkalarına verdiği güzellikleri kıskanmayınız. O her şeyi iyi yapar ve herkese en yaraşan şeyi verir.” (s. 67)

Masal, mesaj verirken çocukları heyecanlandırarak ve meraklandırarak akıcılığa ve içeriğe sahiptir. İlköğretim 2, 3 ve 4. sınıf düzeyindeki tüm çocukların rahatlıkla okuyup anlayabileceği özelliktedir.

Masalın diğer eğitici yanı çocukları eğlendirirken aynı zamanda çocuklara deniz canlılarını öğretmesidir. Masalda istakoz, yengeç, dil balığı, midye, tekir balığı, uskumru, diplarya, yılan balıkları, karides gibi birçok deniz canlısının adı geçmektedir. Bu balıkların isimleriyle birlikte dış görüntüleri de betimlenerek masalda çocuk için eğlenceli bir hayal dünyası oluşturulmuştur.

“O hep şahane, parlak, renkli kıyafetler düşünüyor ve tekir balığının iç açıcı renklerini, uskumrunun çizgili pardösüsünü, diplarya balığının benekli elbisesini kıskanıyordu.” (s. 63-64)

Tavşanın Ziyafeti

Masalda Sevim adında bir kızın rüyasında Totoş adında bir tavşanın evine konuk olması, onunla birlikte eğlenceli, güzel vakit geçirmesi anlatılmaktadır.

Masalı okuyan çocuk çok eğlenceli bir hayal dünyasına dâhil olabilir. Olaylar bol tasvirlerle anlatıldığı için çocuk masalı okurken adeta büyülü bir dünyanın içinde kendini bulabilir. Sevim’in küçülerek tavşanın evine konuk olması, Alice Harikalar Diyarında kitabını çağrıştırmaktadır. Masal kahramanı Sevim de Alice gibi küçülür ve bir tavşan deliğinde macera dolu bir yolculuğa çıkar.

Masal çocukların hayal dünyalarına, zevklerine, duygu ve düşüncelerine hitap edebilecek özelliklere sahiptir. Yer altına gizemli bir yolculuk ve oradaki her şeyin fantastik bir yapıya sahip olması çocukların ilgisini çekebilecek düzeydedir.

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masalların Genel Bir Değerlendirmesi

Masalda Cumhuriyet Bayramı'ndan da bahsedilmiştir. Sosyal Bilgiler Dersinde öğretmen Cumhuriyet Bayramı'nın öneminden bahsedip masalı çocuklara okutursa masalı okuyan çocuk, bayramın önemini daha eğlenceli bir şekilde öğrenebilir. Bayramlarda çocukların bir araya gelip kostümler giyip eğlenmesi çocuklarda bayram sevgisi oluşturabilir.

Ürkek Tavşan Yavrusu

Masal, kulakları olmayan bir çiftlik köpeğinin çiftlikteki diğer hayvanlara, ürkek bir tavşanın başından geçen hikâyeyi anlatması şeklinde kurgulanmıştır.

Masal içinde hikâye anlatılması çocukların hoşuna giden bir durumdur. Çocuklar böylelikle hem masalın sonunu hem de masalda anlatılan hikâyenin sonunu merakla dinler ya da okurlar.

Masalda anlatılan hikâye, çocukları hem eğlendirirken hem de onlara hayatın gerçekleriyle ilgili mesaj vermektedir. Masalda dış görünüşün önemli olmadığı ve asıl önemli olanın kişinin akıllı, bilgili olması gerektiği vurgulanmaktadır. Yazar bunu açık bir şekilde de dile getirmiştir:

“-Bütün fenalık cehaletten, bilmemekten gelir; marifet büyük kulaklara sahip olmak değildir: İşitmesini, öğrenmesini bilmek lazımdır.” (s. 112)

Masal bir çiftlikte geçtiği için köpek, tavşan, ördek, kaz, hindi, tavuk, koyun, eşek, at, sinek, inek gibi birçok hayvan ismi karşımıza çıkmaktadır. Bu masalı Fen Bilimleri dersinde de kullanarak hayvan isimlerini çocuklara daha zevkli bir şekilde öğretebiliriz. Masal çocuklar için uygun bir masaldır.

Tilkinin Verdiği Ders

Masalda Gök Baba adında hayvanların, otların dilini anlayan yaşlı bir adamın köyde kurulan cambaz çadırındaki kafesteki aslanı serbest bırakması, serbest kalan aslanın Gök Baba'yı öldürmek istemesi ve Gök Baba'nın diğer hayvanlarla ve ağaçlarla konuşarak bu durumu aşmaya çalışması anlatılmaktadır. Bu masal, halk masalın (Yolcu ile Yılan, Pertev Naili Boratav, Az Gittik Uz Gittik,) bir uyarlaması gibidir.² Bir köyde, halkı eğlendirmek için kafeslerin içinde türlü hayvanların olduğu bir cambaz çadırı kurulmuştur. Gök Baba, içinde vahşi bir aslanın olduğu kafesi, hayvana acıdığı için açar. Arslan ise yapılan iyiliğe rağmen Gök Baba'yı yemeği düşünür. Bunun üzerine Gök Baba, bunun doğru olmadığını kafeslerdeki diğer hayvanlara ve çınar ağacına sorarak aslanın elinden kurtulmaya çalışır. Deve ve çınar ağacı insanların kendilerine zulüm ettiğini söyleyerek aslana hak verir. Sonunda tilkiye sorarlar. Tilki kendisinin serbest bırakılmasını, aslanın ise geri kafese girmesini, ancak o şekilde doğru kararı verebileceğini söyler. İhtiyar ve aslan tilkinin dediğini yaparlar. Böylece aslan tekrar kafesine girmiş tilki de kafesten kurtulmuş olur. Masalda verilmek istenen mesajı tilki ihtiyara bakarak dile getirmiştir:

“Fakat sen de unutma ki, iyilik çok iyi şeydir ama düşünmeden yapılırsa budalalık olur.”(s. 22)

² Pertev Naili Boratav'ın Az Gittik Uz Gittik adlı kitabındaki Yolcu ile Yılan (s.38) adlı masalı. Bk. Kaynakça.

Masalda kurnazlığıyla bilinen tilki sayesinde, iyiliğin düşünmeden yapılmaması gerektiği çocuklara anlatılmaktadır. Soyut olan bir kavram olan kurnazlığın bu şekilde somutlaştırıldığı görülmektedir. Ayrıca, yardım ederken düşünülerek hareket edilmesi gerektiği, aklımızı kullanmanın önemi üzerinde durulmaktadır. Masalda kötülerin ve düşünmeden hareket edenlerin sonunda mutsuz olduğu görülmektedir.

Masalı okuyan çocuk hayvanlara ve doğaya karşı daha iyi davranılması gerektiğini anlar. Çünkü masalda çınar ağacı ve deve kahramanları, çocuklara insanları açıkça şikâyet eder:

“-Arslanın³ hakkı var: insanlara acımaya gelmez. Onlar, sabahtan akşama kadar zavallı develere ağır yükler yükletiyorlar; yiyecek ve içecek de vermiyorlar. Baksana ben, bir haftadır yük taşıdığım halde, gelip bana biraz su verecekler diye boş yere bekleyip duruyorum.” (s. 20)

“-Seni neden affedeyim? Biz insanlara gölgemizi veriyoruz, çiçeklerimizi, yemişlerimizi veriyoruz; onlarsa mükâfat olarak bizi balta ile kesiyorlar.” (s. 20)

Çınar ağacı ve deve; insanların ağaçlara, hayvanlara güzel davranmadığını söyler. Oysaki ağaçlar ve hayvanlar insanlara yardımcı olmaktadır. Fakat karşılığını insanlardan görememektedirler. Masalı okuyan çocuk bu durum karşısında gerçeklerle yüzleşir. Çocuklarda sosyal bir farkındalık oluşturabilir. Hayvanları Koruma Günü’nde ve Orman Haftası’nda bu masal çocuklara okutularak çevremizdeki ağaçlara, hayvanlara karşı daha duyarlı, güzel davranılması gerektiği bilinci çocuklarda sağlanabilir.

İnek Vagona Diyor Ki

Masalda birbirlerinin yaşantısına özenen lokomotif ve ineğin hikâyesi anlatılmaktadır. Sürekli hareket edip koşturup duran lokomotif ve sürekli aynı yerde yaşayan, tekdüze hayatı olan inek, halinden memnun değildir. Her yeri gezen dolaşan kırlangıç ise bu durumu yanlış bulduğunu şu sözlerle dile getirir:

“...Belki de bütün acılarınız, bulduğunuzla kanaat etmemekten ileri geliyor. Ben çok yolculuk yaptım ve bu sayede çok duydum, çok gördüm. Sizi bütün samimiyetimle temin etmek isterim ki, bu dünyada halinden memnun olan yoktur. Herkes yanındakini kendisinden daha bahtiyar sanır. Türkçede bir atasözü vardır: “Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.” derler. (s. 34)

Masalda başka bir kişinin malının, yaşantısının her zaman bize daha ilgi çekici geldiği bu atasözüyle vurgulanmıştır. Ama aslında öyle olmadığı; insanın elindekiyle mutlu olmayı öğrenmesi gerektiğini kırlangıcın nasihatinden sonra, inekler ve lokomotifler anladıklarını şu şekilde dile getirirler:

“Eğer insan çok sevdiği

Yaşayışı bulmazsa

³ TDK'nin sitesinde bu sözcüğün doğru yazımı aslan diye geçmektedir. Ama masalda arslan diye yazılmıştır. Alıntı yaparken masalda yazıldığı gibi aktarılmıştır.

Bulduğunu sevmelidir,
Bulduğunu sevmelidir.” (s.35)

Öğretmen, bu masalı Türkçe dersinde atasözleri konusunu anlatılırken kullanabilir. Örneğin, masalda geçen “Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür.” adlı atasözünün anlamını öğrencilerden öğrenmelerini ve bu masalda verilmek istenen mesajla ilgili olup olmadığını araştırmalarını isteyebilir. Masalla ilgili olumsuz olarak diyebileceğimiz tek özellik masalın başlığında geçen vagon kelimesinin masalın içinde lokomotif olarak geçmesidir.

Tüm bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda, içerik ve anlatım açısından genel olarak çocuklar için uygun bir masaldır.

Kırmızı Yumurta Yumurtlayan Tavuk

Bir tavuğun, bütün uyarılara rağmen, inatla günlerce sahte bir yumurtanın üzerinde kuluçkaya yatması, sonunda yumurtanın içinden sarı kadife civcivin çıkması ve kadife civcivin de rüzgârla uçup gitmesi anlatılmaktadır.

Masalda kör inadın iyi bir şey olmadığı vurgulanmaktadır. İnatla yapılan işlerin sonunun bir yere varamayacağı, bir işe kalkışmadan önce aklımızı kullanmamızın önemi anlatılmaktadır.

Masalda diyaloglara bolca yer verilmiştir. Bu şekilde anlatım da daha akıcı olmuştur:

“-Bu sefer de beyaz bir kaz, tavuğa sormuştu:

-Nasılsınız efendim?

-Teşekkür ederim, siz?

-Teşekkür ederim, ben de iyiyim. Yumurtalarınız ne halde?” (s. 91-92)

Masal içerik açısından çocuklar için uygundur.

Kurdun Yüreği Yumuşadı

Masalda koyun sürüsünden her gün bir koyunun kendini kurda teslim etmesi, sıra hamile bir koyuna geldiğinde onun yerine ihtiyar koçun ölümü göze alması ve bunun üzerine kurdun yaptığından utanması, pişmanlık duyması anlatılmaktadır.

Masalda güçlüyle zayıfın mücadelesini görmekteyiz. İyi olmanın önemi, kendimizden daha güçsüz kişilere karşı kötü davranmamamız gerektiği, çocuklara anlatılmak istenmiştir.

Masal vermek istediği mesaj yönüyle çocuklara uygun olsa da içeriğinde kurdun koyunları ısırarak, yere yuvarlayarak, işkence yaparak yemesi çocukların duygusal gelişimine olumsuz etki yapabileceğinden masal içerik açısından uygun değildir.

Elma Ağacının Tarifi

Masalda birbirinden farklı dış görünüşe sahip dört cins köpeğin elma ağacını dört farklı mevsimde görmesi anlatılmaktadır. Her köpek, elma ağacını kendi gördüğü mevsime göre tanımlamıştır.

Masalda alaycı serçe kuşu, köpeklere bir şeyi tanımlamak için sadece görmenin yeterli olmadığını, aynı zamanda düşünmenin de önemli olduğunu anlatmaya çalışır:

“Dördünüz de elma ağacını görmüşsünüz, burası muhakkak; fakat hepiniz de başka bir mevsimde görmüşsünüz; biriniz ilkbaharda... O zaman ağaçta çiçekler varmış; biriniz yazın... O zaman ağaçta yapraklar varmış; öbürünüz sonbaharda... O zaman ağaçta meyveler varmış; nihayet dördüncünüz de ağacı kışın çıplak görmüşsünüz. Bir şey anlamak için gözle görmek yeterli değildir biraz da düşünmek gerekir. Anladınız mı güzel kuçukular?” (s. 39)

Masal özellikle bir tasvir yazısı yazarken öğrencilere örnek olarak gösterilebilir. Tanıtılan nesnenin bulunduğu yer ve zaman o nesnenin özelliğini etkiler, tıpkı masaldaki elma ağacı gibi. Masal Türkçe dersi dışında Sosyal Bilgiler dersinde de kullanılabilir. Özellikle mevsimler konusunda çocuklara bu masal okutulabilir. Böylelikle çocuk elma ağacının her mevsimde farklı bir görüntüsünün olduğunu ve her mevsimin de kendine has görüntüsü olduğunu eğlenerek öğrenebilir.

Masal sınıf ortamında drama yöntemiyle de anlatılabilir. Dört öğrenciden her mevsime uygun -kitapta anlatıldığı gibi- elma ağacı, diğer dört öğrenciden de masaldaki dört köpek türünü (İngiliz köpeği, Pekin köpeği, Fok adında başka bir cins köpek, dişi tazi) canlandırmaları istenebilir. Böylelikle öğrenciler arasında iş birliği yaptırılarak daha kalıcı, eğlenceli bir öğrenme gerçekleştirilebilir.

Masal içerik ve anlatım açısından çocuklar için uygundur.

Kibirli Bombom

Masalda Bombom adında yavru bir tavşanın kibirliliğinden dolayı başına gelen felaketten ders alması anlatılmaktadır. Bombom çok güzel, mükemmel bir tavşan ailesinin sevimli, yaramaz ve kibirli en küçük oğludur. Bombom ailesiyle hareket etmediği için avcılara yakalanmaktan son anda kurtulur. Kopan kuyruğuna aldırış etmeden kibirli olmanın ne kadar kötü bir şey olduğunu anlar ve o günden sonra akıllı, uslu, terbiyeli bir tavşan olur.

Masalı okuyan çocuk Bombom sayesinde kibirliliğin kötü bir şey olduğunu öğrenir. Masal, çocuklar için içerik açısından uygundur.

Masalla ilgili yapabilecek tek olumsuzluk yayınevi hatasından kaynaklı, masalın başlığıdır. Masalın başlığı Kibirli Combom olarak geçmektedir. Kitabın içindekiler sayfasında ise Kibirli Cimbom olarak geçmekte olup masalın içinde ise her iki ismin yerine kahramanın adı Bombom olarak geçmektedir. Çalışmada, masalın içinde Bombom geçtiği için başlığı da Kibirli Bombom olarak kullanılmıştır.

Zavallı Hindi

Masalda bir hindinin kardan yapılmış heykele hayran olup, günlerce kardan adamın karşısında dikilmesi ve sonunda donarak ölmesi anlatılmaktadır.

Masalı okuyan çocuk, hindinin aklıktan ve soğuktan donarak ölmesine üzülebilir. Bu nedenle çocukların ruh dünyalarını olumsuz yönde etkileyeceğini düşünerek bu masal içerik açısından uygun

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masalların Genel Bir Değerlendirmesi

değildir, diyebiliriz. Ölüm kavramı çocuklara doğrudan değil de dolaylı olarak verilseydi masal vermek istediği mesaj yönüyle uygun olabilirdi. Masalın çocuklara kazandırmak istediği değerler boş, faydasız işlere gönül bağlamaktansa daha gerçekçi işlerle uğraşmanın önemli olduğudur.

Sakın Cesaretinizi Kaybetmeyiniz

Masalda iki sineğin sürüden ayrılıp özgürce dolaşma merakı sonucunda başlarına gelen türlü olaylar anlatılmaktadır. Masalda cesaretini kaybetmeden tüm zorluklara karşı çabalayan sinek kurtulurken cesaretini kaybeden, mücadele etmeyen sineğin hayatını kaybetmesi anlatılır.

Masalda tema, cesaretli olmanın önemi, sinek üzerinden açık bir şekilde başlıkta verilmiştir. Masalı okuyan çocuk, cesaretli olduğu sürece her zorluğun üstesinden gelinebileceğini anlayabilir. Masal içinde geçen tasvirler sayesinde canlı, sürükleyici bir anlatıma sahiptir.

"...Kendini topladı, küçük ayaklarının ve kanatlarının bütün kuvvetiyle çırpındı, ufak vücudunu köpükler arasından çekmeye uğraştı. Biraz sonra suyun yüzü birçok şeffaf kabarcıkla, mini mini köpükten balonlarla dolmuştu." (s. 16)

Yansıma seslerin de kullanıldığı masal gerek içerik gerek biçim bakımından uygun bir masaldır.

"Bızz! Bızz! Gördünüz mü işte? Cesaretini kaybetmeyerek, çalışa çabalıya sineğin biri canını kurtardı, uçuyor:

Bızz! Bızz!" (s. 17)

Dişi Kurt İle Dişi Aslan

Masalda vahşi bir ormanda dört yavrusuyla mutlu bir şekilde yaşayan dişi kurdun dişi aslanla yaptığı konuşma sonrası, evlatlarını daha iyi büyütmeye karar vermesi anlatılmaktadır.

Aile sevgisi ve çocuk yetiştirmenin önemini yazar, masalın sonunda direk belirtmiştir. "Bu konuşmayı dinleyen dört kurt yavrusu anladı ki, iş sayıda değil, meziyettedir. Ormanın kralı olan erkek aslan anasının bir tane yavrusudur; ama ormanların kralıdır. Kurt ana da aynı şeyi düşünmüştü ve yeni yavrular doğurmaktansa dört çocuğunu daha iyi büyütmeye karar verdi." (s. 62)

Soyut konunun ele alındığı masal, çocuklar için uygun değildir.

Yavrusunu Kaybeden Fare

Masalda, yavrusu fare zehriyle öldürülen ana farenin baykuştan aldığı akılla, yavrusunu hayata döndürmeye çalışması anlatılmaktadır. Masalın sonunda ana fare, ölümün herkesin başına bir gün geleceği gerçeğiyle yüzleşir.

Masalda bir anne farenin yavrusunun fare zehriyle ölmesi ve annenin bu duruma çok üzülmesi çocukların ruh dünyalarında olumsuz bir durum oluşturabilir. Ölüm gerçeği, çocuklara doğrudan verildiğinde çocuklar hayata karşı umutla bakamayabilirler. Bu açıdan masal çocuklar için uygun değildir.

Kedi İle Saka Kuşu

Masalda Ceylan adındaki bir kedinin sahibinin onu beslemesine rağmen, açgözlülüğüne yenik düşüp ağaçtaki savunmasız yavru saka kuşlarını yemesi anlatılmaktadır. Masalı okuyan çocuk açgözlü olmanın iyi bir şey olmadığını anlamaktadır.

Masalda kedinin sahibi yaşlı kadın, kedinin yavru saka kuşlarını yemesinden rahatsızlık duyar ve bu duruma çok üzülür. Bu şekilde yaklaşım insanların hayvanlara karşı merhametli olması gerektiğini, hayvanlara kötü davranılmaması gerektiği gerçeğini çocuklara gösterir.

Kedinin saka kuşunun yavrularına karşı hainliği de hayvanın hayvana uyguladığı şiddet açısından çocukta duygusal karmaşa yaratabilir. Ama yaşlı kadının kediyi önlemeye çalışması, hayvanlar arasındaki bu şiddeti insanlar önleyebilir, çıkarımı çocuklara verilebilir. Böylelikle çocuk da güçsüzü güçlüden koruma, hayvan sevgisi, hayvanları koruma bilinci oluşabilir.

Hayvanlar âleminde de aileye düşkünlük konu edilmektedir. Bu masalda yavrularını kediden korumak için canını dişine takan anne babanın çırpınışları, yavrularının ölmesinden dolayı duydukları büyük acı anlatılmıştır. Bunu okuyan çocuk aile kavramının ne kadar önemli olduğunu anlar.

Ölüm konusu dolaylı bir konu olarak işlenmiştir. Bu acı olay, saka yavrularının kedinin yemesi sonucunda ölmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu durum çocukta üzüntüye sebep olabilir. Kedinin tek gözünün kör olmasıyla masal son bulduğu için yapılan her iyilik gibi her kötülük de bir gün mutlaka karşılığını bulmaktadır, çıkarımında bulunabiliriz.

Masal genel olarak içinde olumsuz durumlar barındırdığı için çocuklar için uygun değildir.

Küçük Hurma Ağacı

Masalda, küçük hurma ağacının bulunduğu yerden memnun olmaması, başka insanlar, memleketler görmek istemesi ve günün birinde bu isteğinin gerçek olması anlatılmaktadır. Küçük hurma ağacının annesinin yanından alınarak zorlu yolculuklardan sonra bir limonluğa, oradan da yaşlı bir kadının evine getirilmesi ve orada kötü şartlar altında kalıp ölmesi anlatılmaktadır.

Masalın çocuklara kazandırmak istediği değer masalın sonunda yazar tarafından direk verilmiştir:

“Memleketinizden başka yerde iyilik, bahtiyarlık aramayınız ve bulunduğunuz yerde büyümeye, yükselmeye çalışınız.” (s. 42)

Masalda bu mesajı kertenkeleler hurma ağacına vermeye çalışmışlardır:

“Allah seni nereye koyduysa orada kal, diyordu, halinden şikâyet etme! Büyümeye, yükselmeye çalış, fakat sakın toprağından ayrılma!” (s. 36)

Günümüz şartlarıyla masalın vermek istediği mesaj örtüşmemektedir. Bu değişimi çocuklara göstermek, onların eleştirel düşüncelerini, sorgulama becerilerini geliştirmek anne babalar ile öğretmenlerin dikkatlerinden kaçmamalıdır.

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masalların Genel Bir Değerlendirmesi

Masalın sonunda küçük kurma ağacının ölmesi çocukların istemedikleri bir sonudur. Çocuklar mutlu sonla biten masalları okumayı daha severler. Bu şekilde hayat daha umutla bakarlar. Ayrıca halinden şikâyet etmenin, bulunduğu yerden memnun olmamanın yanlış bir şey olduğunu yazar yanlış bir ifadeyle çocuklara anlatmıştır. Masal içerik olan uygun değildir.

Ayıların Evi

Nazan adında tembel bir kızın (perilerin verdiği bir dersle) ayıların evine konuk olması ve ayıların düzenli, temiz yaşamını gördükten sonra tembelliği bırakıp çalışkan bir kız olması anlatılmaktadır.

Masalda küçük bir kızın ayıların evine konuk olması ve ayıların ona dostça, nazik bir şekilde yaklaşması, küçük kızla konuşmaları çocukları hayal dünyasında eğlenceli bir yolcuğa çıkarabilir. Tembelliğin ve kendi işini başkasına yaptırmanın yanlış bir şey olduğu, masalda ayıların çalışkanlığıyla anlatılması ve ayıların da korkutucu yerine sevecen bir hayvan olarak yansıtılması, masalın çocuklara kazandırdığı olumlu değerlerden biridir. Tembelliğin kötü bir şey olduğu, kendi işini yapmanın mutluluğu masalda direkt verilmiştir:

“...ayıların evi sana her zaman hatırlatmalı, öğretmeli ki, kendi işini kendin görmek ve hiç kimseye muhtaç olmadan yaşamak, mutlu olmanın en iyi çaresidir.” (s. 98)

Nazan'ın yaşadığı bu olaydan çıkardığı dersi de masal açıkça bize vermiştir:

“Nazan, o günden sonra tembelliği bıraktı, kendi işlerini kendi görmeye başladı. Üzerine tembellik çökmeye başladıkça ayıların evini aklına getiriyor, yerinden kalkıyor:

-Ben ayılar kadar olmaz mıyım, diyerek çalışıyor, çalışıyordu.” (s. 98)

Güvercinlerin Sarayı

Masalda Macid adında hayvanlara kötü davranan bir çocuğun kötü davrandığı bir güvercin tarafından güvercinler sarayına götürülmesi, orada hayvanlara yaptığı kötülük yüzünden mahkemeye çıkarılması ve cezalandırılması fantastik bir şekilde anlatılmaktadır.

Masalda sopayla hayvanlara vurmak, güvercinin başından kanlar akması, güvercini pişirip yeme isteği gibi olaylar geçmektedir. Bu durumlara bakarak masalın içerik açısından uygun olmadığı söylenebilir. Ancak masalın genel yapısına bakıldığında yanlış ve kötü bir davranıştan fantastik bir şekilde doğru davranışa ulaşılması, çocuklara doğru değerleri kazandırması açısından uygundur, diyebiliriz. Çünkü hayvanlar ve çocuklar günlük yaşamada sokakta, evde hep iç içedir. Bazen iyi olanı, doğru olanı çocuğa anlatabilmek için çevremizdeki kötü örnekleri de çocuğa göstermemiz gerekebilir. Masalda bu duruma örnektir. Macid, masalda yaraladığı güvercin tarafından boyu küçültülerek fantastik bir yolculuğa çıkarılır. Güvercinler sarayında padişahlar, meclis, mahkeme, polis, okul her şey vardır ve her şeyi güvercinler yapmaktadır. Çocuğa hayvanlara kötü davranmanın yanlış bir şey

olduğu güvercinler aracılığıyla anlatılması, masalı okuyan çocuk için etkili olabilir. Masalda Macid'e verilen eğitici ceza da dikkat çekicidir:

"Güvercin başkan, Macid'e dedi ki:

-Arkadaşlarla konuştuk, senin hakkında kararımızı verdik.

Şimdi biz seni buradan salıvereceğiz. Evine gideceksin, annenden gündelik harçlığını alacaksın. Evinizdeki kediyeye ciğer, mahalledeki köpeklere ekmek, kuşlara da yem dağıtacaksın. Bunları her gün, her sabah yapacaksın. Eğer yapmazsan seni yine yakalattır, buraya getirir, hapsederiz." (s. 123)

2. Asıl Masallar

Asıl masallar kendi içinde de olağanüstü masallar ve gerçekçi masallar diye ikiye ayrılmaktadır. İncelediğimiz masallarda olağanüstü masalların içinde devler, periler, büyücüler, sihirli nesnelerin insanlarla konuştukları, evlendikleri, mücadele ettikleri gibi birçok farklı durum görülmektedir.

Peyami Safa'nın incelenen yirmi dört masalı olağanüstü masallarındandır ve masalların çoğu halk masallarından uyarlamadır. Bu masallar, aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir:

2.1. Olağanüstü Masallar

Tablo 7. Çalışma kapsamında incelenen olağanüstü masallar

#	Masal Adı	#	Masal Adı	#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Beberuhi	7.	Zümrüdüanka Kuşu	13.	Hasan'ın Rüyası	19.	Muradına Nail Olan Dilber
2.	Altın Ekmek	8.	Safa ile Cefa	14.	İnsan mı, Yılan mı?	20.	Muradına Nail Olmayan Dilber
3.	Oğuz ve İnci	9.	Ali Cengiz	15.	İhtiyarın Esrarı	21.	Rüzgârın Dostluğu
4.	Peri Kızı ile Şehzade	10.	Kara Yılan	16.	Falcının Lambası	22.	Deniz Kızı
5.	Benli Veli	11.	Havaya Uçan At	17.	Paşa Kızı ile Köylü Çocuğu	23.	Oduncunun Kızı
6.	Billur Köşk	12.	Cesur Gemici	18.	Ağlayan Narla Gülen Ayva	24.	Kuyuya Düşen Çocuk

Beberuhi

Masalda fakir bir köylünün Ahmet, Mehmet ve Ali adında üç oğlu vardır. Ali, çok ufak tefek olduğu için ona Beberuhi adını takmışlardır. Masalda Beberuhi'nin merakıyla aklını birleştirmesi sonucu padişahın kızını ve hazinesinin yarısını alıp zengin olması anlatılmaktadır.

Padişahın sarayında ışık, su yoktur. Padişah bu ikisini sağlayana hem kızını hem de hazinesinin yarısını verecektir. Bunun üzerine Bu üç kardeş padişahın sarayına doğru yola çıkarlar. Beberuhi meraklı yapısı ve kıvrak zekâsıyla padişahın isteklerini yerine getirir. Padişahın kızıyla evlenerek babasını da yanına alarak mutlu, zengin bir hayat yaşarlar.

Masal sayfa sayısı bakımından uzun olmasına rağmen akıcı bir anlatıma sahiptir. Beberuhi'nin kıvrak zekâsı sayesinde sorunların üstesinden gelebilmesi dış görünüşten çok zekânın, aklımızı kullanmanın önemini bize anlatmaktadır. Masalı okuyan çocuk bir işi başarmak için dış görünüşün değil zekânın önemini kavrar. Beberuhi'nin masalda baltayla, kazmayla ve ceviz kabuğuyla konuşması

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masalların Genel Bir Değerlendirmesi

masalı çocuklar açısından daha eğlenceli hale getirmektedir. Masalda Beberuhi'nin padişahın kızını alabilmek için dev olan Torol'la mücadelesinde söylemiş olduğu tekerleme şeklindeki şiir, çocukların hoşuna gidebilecek ahenge sahiptir:

“Ey koca dev, koca dev

Çık karşıma göreyim,

Seni bir vuruşumla

Hemen yere sereyim!” (s. 26)

Masalda kızını beğenmediği Beberuhi'ye vermek istemeyen padişahın Beberuhi'yi zorlamak için sorduğu bilmeceler de çocukların ilgisini çekebilecek özelliktedir:

“Daima yere düşen ve kırılmayan bir şey vardır. O nedir? Biliniz bakayım.

Beberuhi hemen cevap verdi:

-Çağlayan.” (s. 33)

Masal, sayfa sayısının uzunluğu açısından ilköğretim 4. Sınıf öğrencileri için daha uygundur, diyebiliriz. Masal, çocukların dil gelişimine katkı sağlayabilecek türde tekerlemeler ve bilmeceleriyle, eğlendirici ve eğitici özellikleriyle çocukların okuması için uygundur.

Altın Ekmek

Mehlika, adında kibirli bir kızın kendisiyle evlenmek isteyen hiç kimseyi beğenmemesi, annesinin sözünü umursamaması sonunda madenler kralıyla evlenmesi, aradığı mutluluğu kralda bulamaması ve ekmeğin gümüşten, altından, elmadan daha önemli olduğunu anlaması anlatılmaktadır.

Masalda kibirin kötü bir şey olduğu, kibirli olmanın sonunda kişiye zarar vereceği anlatılmak istenmiştir. Masalı okuyan çocuk, masalda bolca kullanılan tasvirler sayesinde kendini masal dünyasında hissedebilir.

“Birdenbire bin meşale yandı ve sallandı. Dağın cüceleri, her biri elinde bir meşale ile gelerek madenler padişahını selamlamışlardı.

“Ortalık aydınlanınca beyazlaşmış ormanlara ve tepeleri sararmış yüksek dağlara doğru yürüdüler.

...çayırın dibinde bir köşk vardı ki pencereleri, kapıları altından, elmadan ve yakuttandı.”(s. 65)

Oğuz ve İnci

Erdoğan isminde zengin bir derebeyinin on üç çocuğu vardır. Derebeyi on iki penceresi olan köşkte oturmaktadır. Her çocuk bir pencerede otururken en küçük çocuk olan Oğuz'a oturacak bir pencere olmadığı için Oğuz, hayatını kazanmak üzere babasından izin alarak uzak ülkelere gitmek için yola çıkar. Masalda Oğuz'un başından geçen olaylar anlatılır.

Masalın sonunda Oğuz karşılaştığı mücadelelerden başarıyla çıkar ve sevdiği kız yani İnci'yle evlenir. Köşke zengin bir şekilde geri döner. Mutlu mesut yaşaralar.

Masalın içinde Oğuz'un başından birçok olay geçtiği için çocuklar anlamakta güçlük çekebilir. Bu yüzden çocuklar için uygun bir masal değildir.

Peri Kızı İle Şehzade

Ertuğrul adında bir şehzade evleneceği kızı aramak için dünyayı dolaşır ve sonunda aradığı kızın periler memleketinde olduğunu öğrenir. Sihirli limonlar sayesinde peri kızına kavuşur. Şehzade, peri kızını, ülkesine babasının huzuruna çıkarmak için hazırlanırken peri kızı yerine çirkin bir kızla karşılaşır. Zeynep adındaki çirkin kötü kalpli kız peri kızının yerini almak istemiştir. Daha sonra işin aslını anlayan şehzade peri kızına kavuşur, peri kızı da yerine geçen kötü kalpli Zeynep'i affeder. Sonunda saraydaki herkes mutlu olur, Ertuğrul ölen babasının yerine geçer ve tüm memleket barış, bolluk içinde olur.

Masalda aşk teması işlenmiştir. Masal, hem uzun olduğu hem de çocuklar için uygun olmayan olayları anlattığından dolayı çocuklar uygun değildir.

Benli Veli

Masalda, yüzündeki et beninden çok mutsuz olan Veli'nin günün birinde küçük cücelerle karşılaşması, cücelerin Veli'nin yüzündeki et benini rehin alması, yüzündeki benden kurtulan Veli'nin çok mutlu olması ve sevdiği kızla evlenmesi anlatılmıştır.

Masalda geçen cüceler çocuklar açısından eğlendirici bir karakter olmuştur. Cüceler sayesinde iyi karakterli olan Veli mutlu olurken, cüceler yüzünden kötü karakterli orman bekçisinin yüzündeki et benleri çoğalarak mutsuz olmuştur. Böylelikle masalda iyi olanların istedikleri şeye er geç kavuşacakları, kötülerin de cezalandırılacağı anlatılmıştır.

"Bir tanesi, bir gece evvel Veli'nin burnundan aldığı et benini orman bekçisinin burnuna yapıştırdı:

-Al sana, dedi. Bize karşı beslediğin fena düşüncelerin cezası!" (s. 112)

Masal içerik açısından çocukların sevebileceği bir masal olduğu için uygundur.

Billur Köşk

Halk masalından uyarlanmıştır. Masalda on beş yaşına kadar başına kötü bir şey gelmesin diye mağarada tutulan han kızı Banu'nun, yıllar sonra yeryüzüne çıkması ve denizin ortasında billur köşkte yaşaması, daha sonra âşık olduğu Hanzade'yi görmek için deniz yolculuğuyla Yemen'e gitmesi, sonrasında Hanzade'yle karşılaşması ve evlenip mutlu olmaları anlatılmaktadır

Masalın teması aşktır. Birbirini seven insanların tüm yanlış anlaşılmalara rağmen er geç birbirlerine kavuşacakları konu edilmiştir.

Masal içinde birçok olayın uzun bir şekilde anlatılması, konunun çocuklar tarafından anlaşılmasını zorlaştırdığı için masal çocuklar için uygun değildir.

Zümrüdüanka Kuşu

Bu masal da halk masalından uyarlanmıştır. Has bahçedeki elmaları Yedi başlı devden kurtarma mücadelesi, yerin yedi kat dibinde köy halkı için başka devle mücadele, Zümrüdüanka

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masalların Genel Bir Değerlendirmesi

kuşunun yavrularını kurtarmak için yılanı öldürme ve Zümrüdüanka kuşuyla yeryüzüne çıkma yolculuğu, yeryüzünde kardeşleriyle hesaplaşma şeklinde masal içinde farklı olaylar yaşanmaktadır. Masalda olaylar arasında tutarlılık yoktur. Olay içinde başka olaya geçilmiştir. Bu durumda çocukların zihninde karmaşa yaratabilir.

Hanzade, yedi başlı devi öldürmek için saraydan ayrılır ve başına türlü türlü olaylar gelir. Sabrı, gücü, cesareti, iyilikleri sayesinde masalın sonunda mutlu sona ulaşır.

Hanzade'nin Zümrüdüanka kuşunun yavrularını öldürmek için gelen yılanı, okuyla öldürmesi ve bunun karşılığında anne Zümrüdüanka kuşunun yapılan iyilik karşısında minnettarlık duyması ve Hanzade'yi yeryüzüne geri çıkarması bir iyiliğin karşılıksız kalmayacağı gerçeğini konu almıştır. Yardımseverlik değerini, doğaüstü güçleri olan bir varlığın insana yardım etmesi şeklinde görmekteyiz

Zümrüdüanka, iyi insanların karşısına tamamen tesadüfen çıkan bir masal kahramanıdır. Konuşabilmesi ve sırtında Hanzade'yi taşıyabilecek büyüklükte olması, kahramanı yer altından yeryüzüne çıkarırken belli miktarda et istemesi, etin bittiği sırada Hanzade'nin kendi etinden vermesi olağanüstü durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Masalda yalan konuşmanın kötü bir davranış olduğu, bu nedenle daima dürüst olmak gerektiği vurgulanmıştır. Dürüst olan kişilerin her zaman kazanacağına ve yalan konuşanların ise cezalandırılacağı ya da yalanlarının bir gün bir şekilde ortaya çıkacağına değinilmiştir. Çocuklara yalan konuşmanın, aldatmanın kötü bir şey olduğu kavratılmaya çalışılmaktadır.

Küçük Hanzade yardımsever, cesur, güçlü, hızlı düşünebilen, akıllı bir handır. Kahramanın bu özellikleri çocukların ona güvenmesini sağlamaktadır.

Masal içinde güzel mesajlar verse de, uzunluğu ve olay içinde başka bir olaya geçmesi sebebiyle çocuklar için uygun değildir.

Safa⁴ il Cefa

Masalda çocuğu olmayan bir hükümdar ve lalanın, bir seyyahın duasıyla, Sefa ve Cefa adında çocuklarının olması ve bu çocukların Yemen hükümdarının kızını almak üzere çıktıkları yolculuk sırasında başından geçen olaylar anlatılmaktadır.

Masalda ansızın kaybolan seyyah, sihirbaz, sihirli gücü olan hayvanlar gibi olağanüstü durumlar görülmektedir. Çocuklarının adından da aslında masalın konusu anlaşılacaktır. Dünyada bazen sefa içinde bazen cefa içinde olabiliriz. Önemli olan her zorluğun bir güzelliği, her güzelliğe ulaşmanın da bir zorluğu olacağı ihtimalini düşünmektir. Masalda Sefa ve Cefa karşılaştıkları zorluklara göğüs gererek sonunda istedikleri kızla evlenmişler ve mutlu mesut yaşamışlardır. Masal olağanüstü yapısıyla, anlatımı ve içeriğiyle çocuklar için uygundur.

⁴ TDK'nin sitesinde bu sözcüğün yazımı sefa olarak geçmektedir. Doğru yazımı safa değil sefadır. Ama masalda safa şeklinde geçtiği için başlığın adını olduğu gibi aktardık.

Ali Cengiz

Halk masallarından uyarlanmıştır. Genç bir oğlanın hükümdarın isteği üzerine Ali Cengiz oyununu öğrenmesi ve bu oyunu uygulaması anlatılmaktadır.

Masalda geçen Ali Cengiz oyunu günümüzde de kullanılan bir deyim haline gelmiştir. Masalda bu deyim ne demek olduğu açıkça anlatılmıştır. Kurnazca, haince düzenlenen oyunlardan yine aklıyla, kurnazlığıyla nasıl çıkıldığını seyyah ve oğlan arasında geçen mücadelede görmekteyiz:

“Vay hınzır oğlan. Nihayet Ali Cengiz oyununu anladı, diyerek ateş kesilip kadının yolunun üstüne durdu. Kadından koçu satın almak istedi, fakat oğlan bir kuş olup uçtu. Seyyah da güvercin olarak kuşun arkasına düştü. Kuş saraya gitti, elma olup hükümdarın kucağına düştü. Elma darı olarak yere saçıldı. Seyyah da bir tavuk olup yerden darıları toplarken darı hemen sansar oldu, tavuğun üstüne çıkıp onu boğdu.” (s. 107-108)

Çocuklar olay örgüsünü anlamakta zorlanabilecekleri için uygun değildir.

Kara Yılan

Çocuğu olmayan hükümdarla karısı Banu, bir seyyahın verdiği elmayı paylaşım yerler ve sonunda Banu bir kara yılan doğurur. Yılan, önce ona bakmaya gelen ebeleri, sonra hocaları ve en sonunda da eşlerini öldürür. Hepsinde tek sağlam çıkan kötü bir kadının üvey kızıdır. Üvey kız her seferinde annesinin mezarından gelen sesin dediklerini yaparak ölümden kurtulur. Yine aynı şekilde annesinin dediklerini yaparak kara yılanın yakışıklı bir delikanlı olmasını sağlar. Bir sürü sıkıntı çeken üvey kız sonunda Hanzade’yle yeniden evlenirler, mutlu yaşarlar.

Bu masal da halk masallarından uyarlamadır. Masalda geçen olağanüstü durum (yılan doğurma) çocukların ruh dünyalarında olumsuz etki oluşturabilir. Masalın sonunda yılan, Hanzade’ye dönüşse de yeni doğan bir bebeğin yılan olarak doğması çocuklarda korku oluşturabilir. Bu açıdan baktığımızda masal içerik açısından uygun değildir.

Havaya Uçan At

Hint padişahının oğlunun bir Japon’un yapmış olduğu tahtadan ata binerek havada uçması, Bengal hakanının kızına âşık olması ve ona ulaşmaya çalışırken başından geçen maceralar anlatılmaktadır.

Masalın konusu aşktır. Masalda sevdiği kıza ulaşmak için türlü zorluklara göğüs geren şehzadenin başından geçenler anlatılmaktadır. Masalda çocukların ilgisini çekebilecek en önemli imge tahtadan yapılma ve bir düğmeyle havada uçabilen bir attır. At, çocukların çok sevdiği bir hayvandır ve havada uçabilme özelliği onların hayal dünyasında da olan bir durumdur. Bu açıdan masal çocukların ilgisini çekebilir. Masalda bilinmeyen kelimelerin de sayfa sonunda açıklaması verilmiştir. Masal genel olarak çocuklar için uygundur.

Cesur Gemici

Sendabat adında cesur bir gemicinin seyahatlerinde başından geçen maceralar anlatılmaktadır.

Masal Orta-Doğu kökenli Denizci Sinbad masalını bize çağrıştırmaktadır. Cesur gemici masalındaki Sendabat kahramanı ile Denizci Sinbad masalındaki kahraman Sinbad gerek isim benzerliği gerek deniz yolculukları esnasında başlarına gelen fantastik maceralar birbirine benzemektedir.

Masal içinde Sendabat tarafından anlatılan hikâyede bir insanı taşıyabilecek kadar büyük kuşların olması, devlerin olması gibi olağanüstü durumlar çocukların hoşuna gidebilecek imgeler olsa da masalda hayvanlara ve insanlara yönelik şiddetin açıkça verilmesi, masalın eğitimsel ve eğlendirici özelliğini yok etmiştir. Masalda filleri yakalayıp dişlerini koparıp satmak veya devin her gece bir insanı yakalayıp yemesi çocuklarda korku oluşturabilir. Bu özelliğinden dolayı masal içerik açısından uygun değildir.

Hasan'ın Rüyası

Olay Bağdat'ta geçmektedir. Masalda olaylar üç bölüme ayrılarak anlatılmıştır. 1. bölümde Ebu Hasan'ın Harun Reşit'i onun olduğunu bilmeden evinde konuk etmesi ve Harun Reşit'in onun bu iyiliğine karşılık ona uyku şurubu vererek saraya götürmesi; 2. bölümde Ebu Hasan'ın uyandığında kendini sarayda bulması ve sarayda halife olarak ağırlanması, isteklerinin bir bir yerine getirilip günün sonunda tekrar uyku şurubu verilip evine geri götürülmesi; 3. bölümde ise Ebu Hasan'ın uyandığında kendini evinde yatağında bulması, olanlara anlam verememesi, annesiyle konuşup bu durumu Hızır Aleyhisselam'a bağlaması ve zamanla unutup gitmesi şeklinde görmekteyiz.

Bu masalda doğruluk, misafirperverlik, iyilik, sözünde durma, yardımseverlik, güven, aklın önemi, nankörlüğün kötülüğü, arkadaşlık, tutumlu olma gibi birçok değerın çocuklara kazandırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Yardımseverlik değerini insanın insana yardım etmesi şeklinde görmekteyiz. Ebu Hasan, misafirperver bir kişiliktir. Evinde yabancıları ağırlar, yedirir, içirir ve karşılığında hiçbir beklenti içinde olmaz. Ama yapılan iyilikler günün birinde bir şekilde geri dönmektedir. Farkında olmadan misafir olarak ağırladığı Harun Reşit, kendisini evinde ağırladığı için ona yardım etmek ister ve bir dileğini gerçekleştirir.

Adı geçen masalda arkadaşlığın önemi, kötü arkadaşların zararı, insanların çıkarları doğrultusunda hareket ettiği, iyi günde oluşan dostlukların kötü günde yok olması, insanlara güvenmemeyi öğrenip onlardan bir şey beklememe gibi konulara değinilmiştir. Elindeki parayı muhafaza etmeyi bilmeli, tutumlu olunması gerektiği aksi takdirde zengin bir yaşamdan fakir bir yaşama geçebileceği anlatılmaya çalışılmıştır.

Arkadaşlarının kendisini zor gününde yalnız bırakıp iyi gününde parasını yemelerini Ebu Hasan nankörlük olarak bize göstermiştir. Bunun sonucunda arkadaşsız ve tek yaşamayı tercih ederek insanlara güvenmemeyi öğrenmiştir.

“Sözün kısası, arkadaşlarımın hepsi bir zamanlar benim paramı yedikleri halde, o günden sonra benden yüz çevirdiler. Bu nankörlük beni çok etkiledi. Bir süre tek başıma ve arkadaşsız yaşadım.” (s. 53)

Ebu Hasan zenginliği döneminde arkadaşların etrafında olması, onun parasını yemesi ve kötü gününde yok olmalarını, onlara yaptığı bir oyunla anlaması, zararın neresinden dönersen kardır, sözünü bize göstermiştir.

“Babamın ölümünden sonra etrafımı kötü arkadaşlarım sardılar, paramı yemeye başladılar. Bereket versin, paramın biteceğini anladım. Arkadaşlarımın dostluklarını denemek istedim.” (s. 52)

Masal birçok değeri içinde barındırdığı için çocuklar için biraz daha sadeleştirildiğinde uygundur.

İnsan Mı, Yılan Mı?

Bir padişahla evlenen büyücü bir kadının üvey kızının güzelliğini kıskanıp onu yılanla dönüştürmesi, üvey kızın abisinin kızı üç defa kucaklamasıyla büyüün bozulması ve kötü kalpli üvey annenin yaptığı kötülük sonucunda kurbağaya dönüşmesini anlatan olağanüstü bir masaldır.

Masaldaki kötü kalpli üvey anne, masum dünyalar güzeli padişah kızı, kurbağaya dönüşme, büyü gibi unsurlar bize Batı kaynaklı Pamuk Prenses ve Külkedisi gibi masalları çağrıştırmaktadır. Bu tarz masallar özellikle kız çocuklarının ilgisini daha fazla çekmektedir. Masalda kötülük yapanların cezalarını er ya da geç çekeceği anlatılmaktadır. Kötü kalpli anne, masalda yine kendi yöntemiyle (büyüyle) kurbağaya dönüşür. İyiler de masal sonunda mutlaka kazanmaktadır. Kızın eski haline dönmesi, sevdiği kişiyle evlenmesi ve mutlu olmaları bunu göstermektedir.

Masal çocukların sevebileceği özellikleri içinde barındırdığı için uygundur.

İhtiyarın Esrarı

Masalda Ahmet ve Emine adında kız çocuğu çalınan bir çiftin İhsan adında kimsesiz bir çocuğu sahiplenmeleri, İhsan'ın da evlerine gelen yaşlı bir misafirin de yardımıyla, yıllardır kendisine bakan bu çiftin kaybolan kızlarını araması anlatılmaktadır.

Masalda aile sevgisinin önemi işlenmiştir. Aile bağları ne kadar kuvvetli olursa sevgide o kadar fazla olur. Masalda iki yaşlarındaki bir kız çocuğun annesinin gözünün önünde çalınıp kaçırılması, İhsan'ın ise babasının küçükken onları bırakıp gitmesi ve annesini altı yaşındayken kaybetmesi çocukların duygusal gelişiminde olumsuz bir durum oluşturabilir. Bu açıardan baktığımızda masal çocuklar açısından uygun değildir.

Falcının Lambası

Masalda Alâaddin adında fakir bir çocuğun türlü serüvenlerden sonra bulduğu sihirli bir lamba ve halkadan çıkan cinler sayesinde istediği her şeyi yapabilmesi anlatılmaktadır.

Masalda, cinler sayesinde istediği yaşama ulaşabilen Alâaddin padişahın kızıyla da evlenir ve mutlu olur. Sihirli lamba ve halkadan çıkan cinleri çocuğa korkutmadan anlatabilmesi masalın eğitimsel yanını ortaya çıkarmaktadır. Günlük yaşamda cinler çocukların korktuğu, insanlara zarar veren bir varlık olarak bilinmesi ama masalda bu durumun tam tersi olarak cinlerin insanlara iyilik yapan bir varlık olarak anlatılması masaların çocuğun eğitime kazandırdığı olumlu özelliklerdendir. Masaldaki bu fantastik durumlar Doğu dünyası masalı olan Alâaddin'in Sihirli Lambası adlı masalı bize çağrıştırmaktadır. Çocukların hayal dünyalarında eğlenceli bir bağ kuracağı için bu masal uygundur, diyebiliriz.

Paşa Kızı İle Köylü Çocuğu

Bu masalda iyi karakterli olan Mahmut adında yoksul bir çocuğun aklıyla gücünü birleştirerek ancak rüyasında görebileceğine inandığı mutlu, zengin bir yaşama kavuşması anlatılmaktadır.

Masalda Mahmut iyiliği ve zekice buluşlarıyla padişahın, paşaya düzenlediği türlü oyunları yenmesi ve sonunda zalim padişahı öldürmesi ve padişahın yerine geçip paşanın kızıyla evlenip mutlu olmasını görmekteyiz.

Masalda iyilik-kötülük, fakirlik-zenginlik, cesurluk-korkaklık gibi zıt kavramlara değinilmiştir. Bu zıt kavramlardan yola çıkarak insanın aklıyla kötülükleri yenebileceği, fakirlikten kurtulup zengin bir yaşama kavuşabileceği anlatılmaktadır. Cesur davranarak iyileri kötülerden korumanın önemi, birlikte hareket edileceği zaman her zorluğun üstesinden gelinebileceği vurgulanmıştır. İyi olan kişi tüm zorluklara rağmen sonunda kazanır ve isteğine ulaşarak mutlu olur. İnsan aklını kullandığı süreçte başaramayacağı hiçbir şey yoktur.

Masal kazandırmak istediği değerler açısından uygun olsa da uzunluğu ve olaydan başka bir olaya geçmesi sebebiyle çocukların takip etmekte zorlanabileceklerinden uygun değildir.

Ağlayan Narla Gülen Ayva

Bu masal da halk masalından uyarlamadır. Dokuz kızı olan bir hükümdar, doğacak çocuk da kız olursa başkasına veririm demesi üzerine (bu defa da kız çocuğu doğar) sultan, yeni doğan bebeğin erkek olduğunu söyler ve bebeği erkek gibi büyütür. Sünnet vakti geldiğinde gerçeğin anlaşılması için kız saraydan kaçar, bu sırada başından türlü olaylar geçer, gittiği diyarlarda bir devin ahını alır ve kız iken erkek Hanzade olur.

At, Hanzade'yi koruyan olağanüstü güçleri olan akıllı bir hayvandır. Masalın önemli özelliklerinden olan fabl kısmını atın konuşturulmasında görmekteyiz. Çocuklar hayvanlarla yapılan diyalogları merakla okur veya dinlerler.

“Kız da hemen ahıra koştu. Orada bulunan kuzguni siyah bir atın başına gelerek ağlamaya başladı. Masal bu ya, at, kızın ağladığını görünce dile gelerek sordu:

-Sultanım, niçin ağlıyorsun?” (s. 50)

Masal macera dolu olaylardan oluşmaktadır. Olaylar anlatılırken olağanüstü durumlar, varlıklar karşımıza çıkmaktadır. Bu özelliklerinden dolayı masal, çocuğun dünyasına yakın bir dünya sunmaktadır. Masaldaki olağanüstü durumlar genellikle Hanzade'nin karşılaştığı sorunları çözmesinde karşımıza çıkar.

“Kız hemen boynundan atın verdiği kılırları çıkararak birbirine sürttü. O saat hayvan karşısına geldi:

-Sultanım, dile benden ne dilersin, dedi.” (s. 53)

Masalın mutlu sonla bitmesi ve iyilerin kazanması çocukların beklediği bir sonudur. Bununla birlikte masal çocuklar uygun değildir.

Muradına Nail Olan Dilber

Masalda ihtiyar bir kadının güzel kızının bir kuş tarafından kaçırılarak Hanzade'nin sarayına getirilmesi ve sarayda başına gelen olaylar, anlatılmaktadır.

Bir gün, bir kuş kızın omzuna konar ve kendisine kırk gün kırk gece bir cenaze bekleyeceğini ve ondan sonra muradına ereceğini söyler. Bunu duyan annesi korkar ve kızını alıp evden kaçırır. Ana kız uykudayken kuş kızı alıp bir cenazenin başına bırakır. Kız, otuz dokuz gece, otuz dokuz gün Hanzade'nin başında bekler. Daha sonra sarayı gezmek için cenazenin başından ayrılır ve yerine hizmetçi kızı koyar. Hanzade uyanınca başında bekleyen hizmetçi görür ve o kızla evlenir. Diğer güzel kız da sarayda hizmetçi olur. Daha sonra Hanzade, tesadüfen onu asıl bekleyen güzel kız olduğunu öğrenince hizmetçiyi sarayından kovarak, gerçekten kendisini bekleyen kızla evlenir. Kızın annesi de saraya alınarak mutlu mesut yaşarlar.

Masalda sabrın önemi anlatılmaktadır. Sabırla beklenen her şey bir gün geç de olsa istenilen sonuca varmaktadır. Hizmetçi kızın yalan söylemesi ve gerçeğin ortaya çıkması sonucunda cezalandırılması, yalan söylemenin kötü bir şey olduğunu çocuklara kavratmaktadır. Masal dil ve içerik açısından uygundur.

Muradına Nail Olmayan Dilber

Masalda fakir bir adamla karısının hamamda bir kızları dünyaya gelir. Bir anda ortaya çıkan üç seyyahattan birincisi, kızı muradına nail olmayan dilber adını, koyar. İkincisi kızı yürüdükçe, güldükçe, ağladıkça oluşacak özellikler verir. Üçüncüsü ise bilezik verir ve bileziği çıkarırsa ölceğini söyler. Kız on beş yaşına gelir ve Yemen hükümdarının oğluyla evlenmek üzere yola çıkar ama sütninesi kızın gözlerini kör ederek onun yerine kendi kızını Hanzade'yle evlendirir. Daha da ileri giderek kızın kolundan bileziği aldırır. Kolundan bileziği alınan kız ölür ve türbeye konulur. Sonra işin aslı ortaya çıkar, kötü kalpli sütnine ve kızı cezalandırılır. Dilberin koluna bilezik yeniden takılır ve kız canlanır. Dilber Hanzade ile evlenir, ailesini de yanına alarak mutlu mesut yaşarlar.

Masal anlatım açısından karışık bir masaldır. Masalda ileri geri kırılmalar çok fazla görülmektedir. Bur durum masalı okuyan çocuk için zihinsel boyutta karışıklık oluşturabilir. Masalda olaylar karışık bir şekilde anlatıldığı için çocuklar için uygun değildir.

Rüzgârın Dostluğu

Yıldız isminde güzel ve küçük bir sultan vardır. Bütün arkadaşları tabiattadır: bulutlar, çiçekler, rüzgâr, güneş, yağmur... Yıldız, kaybolan erkek kardeşi bulunamadığı için çok mutsuzdur. Rüzgârdan kardeşini bulmasını ister. Bunun üzerine rüzgâr Aydemir'i bulur ve iki kardeş rüzgâra teşekkür ederek mutlu olurlar.

Adı geçen eser, hikâye başlığı altında yayınlansa da eserde "evvel zaman, az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler" gibi masala ait kelimeler kullanıldığı için masala örnektir, diyebiliriz.

Yıldız'ın tabiattaki varlıklarla konuşması, aynı şekilde tabiattaki varlıkların da ona karşılık vermesi çocukların hayal dünyalarına hitap etmektedir. Masalda insan tabiattaki cansız varlıkların yardımını görmektedir. Bu şekilde, masalı okuyan ya da dinleyen çocuk karşılıksız bir iyilik yapmanın önemi kavrayabilir. Yaptığımız iyilik sayesinde başkalarının mutlu olmasını sağlayabiliriz. İyilik yapanı unutmamalı, ona teşekkür etmemiz gerektiği masalda verilen bir başka değerdir.

Masal içerik açısından çocuklar için uygun bir masaldır.

Deniz Kızı⁵

Karadeniz'in dibinde yaşayan bir deniz padişahının Mehtap adında dünyalar güzeli kızı vardır. Padişah kızını, deniz altındaki sarayda birlikte yaşamak koşuluyla evlenmeyi kabul eden kişiyle evlendirecektir. Ama yeryüzünü görmeden denizin altında yaşamayı kimse kabul etmez. Deniz kızı Mehtap, bu duruma üzülürken en yakın ve tek arkadaşı olan kurbağa ona iyilik yapar ve yeryüzünden onunla evlenmeyi kabul eden birini bulur getirir. Masalda kurbağanın Mehtap'ın evleneceği adamı bulması anlatılmaktadır.

Masal deniz altında büyülü bir dünyaya yolculuğa bizi götürür. Sarayın betimlemeli anlatımı bu durumu bize gösterir:

"Altın ve incilerle parıl parıl yanan sofalardan yürüdü. Parlak renkli çiçekler, mücevherden meyve veren ağaçlarla süslü bahçelerden geçti." (s. 14)

Masalda deniz kızıyla kurbağanın konuşması çocukların hoşuna gidecek bir durumdur. Hayvanlarla yapılan arkadaşlıklar çocukların dünyalarına hitap eden bir durumdur. Ancak, masalda kurbağa ile ilgili karmaşıklık oluşturacak bir durum vardır. Bu durumun yazardan mı yoksa yayın evinden mi kaynaklı olduğu konusunda belirsizlik yaşanmıştır. Sıkıntılı durum masalın başkahramanlarından olan kurbağanın tasviri yapılırken kaplumbağanın dış görünüşü anlatılmıştır:

⁵ Bu sözcük TDK'nin sitesinde denizkızı şeklinde geçmektedir. Ama masalda **ayrı** yazılmıştır. Masalın girişinde de bu konuyla ilgili bir açıklama kısmen getirilmiştir. "Deniz Kızı'nı tanır mısınız? Ama bu sizin ismini işittiğiniz, yarısı balık olan Deniz Kızı değil." Masalda ayrı yazıldığı için biz de olduğu ayrı yazmayı uygun gördük.

“...kabuğundan başını ve dört ayağını çıkardı.” (s. 7)

“...hayvanın geniş kabuğuna oturdu.” (s. 13)

Bu durum çocuklarda karmaşa oluşturabilir. Kurbağa olarak okuduğu kahramanın kaplumbağanın dış görünüşüyle anlatılması, çocuğa yanlış bilgi vermek olur.

Masalın konusu aşktır. Masalda kurbağaya zamanında iyilik yapan fakir balıkçı Kadri'nin yeryüzünde eşi benzeri olamayan güzellikte hem de zenginlikte bir kızla kurbağa sayesinde tanışıp evlenmesi anlatılmaktadır. Küçük kurbağanın kadiri sırtına alıp taşınması da masalda olağanüstü durumlardan biridir.

Masalda paragraflardaki cümle sayıları çok uzun tutulmuştur. Cümlelerin içinde çok sayıda da fiilimsi geçtiği için bu durum, ilkokul düzeyindeki çocuklar açısından masalın anlaşılmasını zorlaştıran bir durumdur.

Oduncunun Kızı

Hasan Ağa adında çok fakir olan bir oduncunun dünyalar güzeli kızı olan Hüsniye'nin konuşan bir çeşmedeki sese kulak vermesi ve o sesteki şehzadeyle evlenmesi, kızın şehzadenin sözünü dinlememesi üzerine yaşadığı mutsuzluklar ve kızın sabrının sonunda mutluluğa ulaşması anlatılmaktadır.

Masaldaki gizemli unsurlar çocukların sevdiği durumlardır. Konuşan gizemli çeşme, şehzadenin ismini söylememesindeki gizem, masalın merak oluşturan kısımlarıdır. Çocuklar açısından masaldaki merak unsurları masalı daha zevkli ve akıcı hale getirmektedir. Masalın kazandırdığı değer, insanların istemedikleri bir durumda aşırı ısrarcı olmanın, inatçı olmanın yanlış bir şey olduğu ve sonunda mutsuz olabileceğimiz anlatılmaktadır. Masalda inat etmenin kötü bir şey olduğu Hüsniye'nin ağzından doğrudan verilmiştir:

“ -Ah.. Ne dedim de kocamın ismini sordum; bana yalvardığı halde, ne dedim de inat ettim? Hem onun mahvına sebep oldum, hem koca sarayı yeryüzünden kaldırdım, hem annemi hem babamı böyle aç, sefil bıraktım, hem de kendim bu hale geldim diyor...” (s. 30)

Masal kazandırmak istediği değerler açısından biraz daha sadeleştirildiğinde çocuklar için uygundur.

Kuyuya Düşen Çocuk

Hilmi adında bir çocuğun merakına yenik düşüp ninesinin “kuyuya yaklaşma” uyarısını dinlemeyip kuyuya düşmesi, kuyunun içindeki Kılıç Sultan Sarayı'nda başına gelen olaylar korkunç bir rüya şeklinde anlatılmıştır.

Masalda aşırı merakın iyi bir şey olmadığı, büyüklerimizin sözünü dinlemediğimizde başımıza kötü işler gelebileceği ya da zarar görebileceğimiz anlatılmak istenmiştir. Bu olayları Hilmi'nin gördüğü korkunç bir rüyayla anlatmak çocuklar için merak uyandırıcı olabilmektedir. Ancak, masalda

çocuğa söz dinlememenin kötü bir şey olduğunu çocuğu korkutarak anlatmak, çocukların duygusal dünyalarında derin yaralar oluşturabilir. Örnek verecek olursak:

“Kılıç baba, beni öldürme, bana acı...”

Kılıç sultan dinlemiyordu:

-Ben seni şu aç köpeğe vereceğim, yiyecek! Dedi. Hilmi'yi kollarından yakaladı. Ağzı açık duran büyük, siyah köpeğe fırlattı.” (s. 103)

“O köpek kötü hayvandır. Seni buraya rahat rahat yemek için getirdi. Şimdi dişlerini bilemeye gitti. Gelir gelmez seni parçalayacak, etlerini löpür löpür yiyecek!”(s. 104-105)

Masalı okuyan çocuk da zaman zaman büyüklerinin sözünü dinlemediği için başına masaldaki gibi felaketlerin gelebileceğini düşünebilir. Çocuklara olumlu bir davranış kazandırmayı onları korkutarak yapmamalıyız. Hele ki çocuklarda kitap sevgisi oluşturmak istiyorsak böyle masallarla olmamalıdır. Bu özelliklerinden dolayı masal içerik olarak uygun değildir.

2.2. Gerçekçi Masallar

Gerçekçi masalların adından da anlaşılacağı üzere kahramanları ve kahramanların başından geçen olaylar ya gerçek ya da gerçeğe yakındır. Çalışmamızdaki gerçekçi masalarda sihir, büyü veya dev gibi karakterler yerine padişah, Hanzade, sultan gibi kahramanlar görülmektedir. Masalarda kahramanlar, genellikle son çocuklardır, akıllı ve iyi karakterlidirler ve masalarda onların kötülerle mücadelesi anlatılmaktadır.

Peyami Safa'nın incelenen masallarından dördü gerçekçi masallardandır. Bu dört masalın isimleri aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 8. Çalışma kapsamında incelenen gerçekçi masallar

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	İyi Yürekli Kadın	3.	Kaba Sakal Ahmet
2.	Çoban Paşa	4.	Suratı Asık Adamın Nasihati

İyi Yürekli Kadın

Masalda Hasan Ağa adında bir köy ağasının başına gelen tüm talihsizliklere rağmen karısının onun yanında olması, her olumsuz duruma iyi tarafından bakması anlatılmaktadır.

Hasan Ağa adında bir köy ağası ineğini satmak için yola çıkar, yolcuğu sırasında çeşitli takaslarda bulunarak eve eli boş dönmek zorunda kalır. Masalda takas durumu çocukların da oyunlarında yaptıkları bir durum olduğu için hoşlarına gidebilir. Çocuklar oyuncaklarını başka bir oyuncakla takas etmeyi severler. Bu açıdan masal eğlenceli gelebilir. Durumu arkadaşı Kabasakal Ahmet'e anlatır. Hasan, karısının kendisine kızmayacağı üzerine Ahmet'le bahse girer ve arkadaşı kapının arkasında saklanarak olan biteni dinler. Masalda bahse girmek, kapı arkasına saklanmak gibi durumlar çocukların da oyun oynarken yaptıkları bir durumdur. Hasan, ineğini önce atla, sonra domuz, keçi, kuzu, kaz, horozla değiştirdiğini en sonunda onu da bir kuruşa satıp ekmek alıp yediğini karısına anlatır. İyi kalpli kadın tüm olumsuzluklara rağmen eşinin yanında olmasının onun için yeterli

olduğunu dile getirir ve bahsi kazandığı için Kabasakal Ahmet'ten on altını alır ve karsını kucaklar. Masalın sonunda iyi kalpli kadının eşine yaklaşımı çocuklarda olumlu etki oluşturur. Çocuklar tüm olumsuzluklara rağmen olaylara iyi tarafından bakabilmenin önemi kavrarlar.

Çocukların dünyalarına hitap eden eğlendirici ve eğitici bir masaldır.

Çoban Paşa

Sabahtan akşama kadar kahve içip uyumaktan başka hiçbir şey yapmayan, düşünmeyen Ali adında bir paşa vardır. Hayatta en çok sevdiği şey kızı Nuruayın'dır. Kızı da kendi gibi tembeldir. Bir gün paşa, padişah tarafından valilik görevinden alınır, kendisi ve kızı aç bırakılarak cezalandırılır ama Ali Paşa'nın yerine gelen merhametli vali, Ali Paşa ile kızını, şehri terk etmeleri şartıyla serbest bırakır. Ali Paşa, Şam'a gider. Ancak ne parası ne akrabası ne de dostu vardır. Üstelik çalışıp para kazanacak bir meziyeti de yoktur. Geçimini sağlamak için birçok işe el atsa da hiçbirinde başarılı olamaz. En sonunda çobanlık yapmaya başlar. Bir gün Şam valisinin oğlu, dağda avlanırken Nuruayın'ı görür ve ona âşık olur. Ama Ali Paşa kızını paşa oğlu dahi olsa hiçbir meziyeti olmayan birine vermez. Bununun üzerine valinin oğlu Yusuf, hasırcının yanında çalışarak meslek edinir ve kendi yaptığı seccadeyi Ali Paşa'ya getirir ve Yusuf'la Nurayın evlenirler. Ali Paşa da torunlarına ustalar, öğretmenler tutarak her birine bilgi sanat dersleri aldırır, bahçıvanlık öğretir. Torunların üçü de iş gücü sahibi, çalışkan, zengin, itibarlı adamlar olurlar.

Masal oldukça uzundur. Masalın içinde olaydan olaya atlanması çocuğun algısında zorluklar oluşturabilir. Masalı dinleyen ya da okuyan çocuk anlamakta zorluk çekebilir. Masalda dayak, kulak kesmek gibi şiddet içerikli öğelerin olması da çocuklar için uygun değildir. Masal, ilköğretim birinci kademedeki öğrencilere bu özelliklerinden dolayı uygun değildir. Ama masalda kazandırılmak istenen değerler uygundur. Çalışmanın önemi, güzel bir olayla çocuklara anlatılmak istenmiştir. Çalışmanın insana sağlık, akıl, başarı, itibar, mutluluk getireceği üzerinde durulmuştur. Masal, çocuklara sadeleştirilerek ve seviyelerine uygun kelimeler kullanılarak yeniden oluşturulursa vermek istediği değer açısından uygundur.

Kaba Sakal Ahmet

Ahmet ve Ayşe isminde huyu suyu birbirine benzeyen karı kocanın bir günlüğüne birbirlerinin işlerini yapması ve Kaba Sakal Ahmet'in başına gelen kazalar, sakarlıklar sonrası ev işlerinin zor olduğunu anlayıp o günden sonra uslu, ölçülü bir adam olması anlatılmaktadır.

Masalda birbirinin yerine geçme, Kaba Sakalın başına gelen sakarlıklar çocuklara eğlenceli gelebilir. Anlatılanlar, çocuk tarafından hayal edebilecek şekilde açık, anlaşılır yazılmıştır. Masalda kötü huya sahip birinin aldığı ders sayesinde iyi huylu birine dönüşmesi, masalın eğitici özelliği açısından uygundur.

Peyami Safa'nın Server Bedi Adıyla Yazdığı Masalların Genel Bir Değerlendirmesi

Masalda Kaba Sakal Ahmet'in öküzü, musluk demiriyle dövmesi çocukların duygusal gelişimlerinde olumsuz izler bırakabilir. Bu kısmı, masaldan çıkardığımızda masalın içeriği, anlatılış şekli çocuklar için eğlenceli ve uygundur.

Suratı Asık Adamın Nasihati?

İşini zevkle yapan bir ressamın karamsar bir adamla karşılaşması ve onun konuşmalarının etkisinde kalıp eski neşesini kaybetmesi anlatılmaktadır.

Ressam karamsarlığın yanlış bir şey olduğunu ustasıyla yaptığı konuşması sonrası farkına varır. Cesaretini kaybetmeden çalışan her şeye iyi tarafından bakan kişiler işlerinde ve günlük yaşamlarında başarılı ve mutlu olurlar.

“Marifet, çalışmakta ve cesareti kaybetmemektedir. Daima her şeyin iyi tarafını gören kazanır.”

Karamsarlığın kötülüğü masalın temasıdır. Her şeyin iyi tarafını görmek yaptığımız işte bizi başarıya götürür, bizi mutlu eder. Masal paragraflardaki cümle sayıları uzun olsa da kazandırmak istediği değerler açısından uygun bir masaldır.

3. Diğer masallar

Bunlar adı geçen gruplandırmanın dışında kalan sadece üç masaldan ibarettir. Aşağıda bu masalların isimleri belirtilmiştir.

Tablo 9. Çalışma kapsamında incelenen diğer masallar

#	Masal Adı	#	Masal Adı
1.	Budala Terlikler	3.	Makarnaların Seyahati
2.	Sümüklü Böcek		

Budala Terlikler

Masalda, evde boş durmaktan sıkılan terliklerin dışarıda her yeri gezen sarı ayakkabıları kıskanması, onların yerine dışarıda gezmeleri ve sonunda çöp tenekelerine atılarak cezalandırılmaları anlatılmaktadır.

Yazar, bu masalda çocuklara açık bir şekilde mesaj vermektedir.

“Fakat bu durumdan terlikler şu dersi aldılar. Herkes kendi işini yapmalı, başkasının işine göz koymamalıdır. Ayakkabılar sokakta, terlikler de evde yürümek içindir.” (s. 12)

Masalın teması başkasının işine göz koymanın kötülüğüdür. Kendi işini yapmak yerine başkasının işine heveslenip göz koymanın iyi bir şey olmadığı cansız nesnelere konuşturularak çocuklar anlatılmak istenmiştir. Masal içerik olarak eğlenceli bir anlatıma sahip olduğu için çocuklar için uygundur.

Sümüklü Böcek

Çok tutumlu bir kadının tesadüfen evde sümüklü böcek bulması, onu atmaya kıyamayıp beslemeye başlamasıyla gelişen ve böcekler mutlu olsun diye cimrilikten vazgeçen kadının başından geçen olaylar, anlatılmıştır.

Masalın teması hayvan sevgisidir. Kimsesi olmayan yalnız yaşayan yaşlı bir kadının sümüklü böceğe karşı duyduğu sevgi, çocuklarda hayvan sevgisini oluşturmaktadır. Aynı zaman da insanların değişebileceğini de göstermektedir. Yaşlı kadın sümüklü böcek sayesinde cimrilikten kurtulmuştur.

Masalı okuyan çocuk ilginç ve eğlenceli bir kurguyla karşılaşır. Sümüklü böcek yarışları, çocukların kendi yaşamlarında hiç duymadıkları görmedikleri bir yarıştır. Bu yüzden çocuğun ilgisini çekebilir. Çocuklar için eğlenceli olabilir.

Yazar zaman zaman okuyucuyla konuşur gibi sohbet havasında bir anlatım sergilemiştir.

“Ha... İyi ama siz daha Zümbül Hanım’ı tanımamışsınız... Nasıl, nasıl? Ne dediniz? Bir şey atmak mı? A...Zümbül Hanım sümüklü böceği atar mı hiç? (s. 41)

Makarnaların Seyahati

Makarna kardeşlerin kutuya koyulduktan sonra birbirlerinden ayrılmamak üzere söz vermeleri ve insan vücudu denilen memleketi sırasıyla gezmeleri anlatılmaktadır.

Eserde makarnaların telefon aracılığı ile sırasıyla ağız, damak, boğaz, küçük dil, mide, bağırsak, kalın bağırsaktaki yolculukları ve sonuna kadar telefon sayesinde birbirleriyle iletişim kurmaları anlatılmıştır. Sonunda peynirle birlikte diğer tüm makarnaların da aynı yoldan seyahati anlatılmaktadır.

Masal, çocukların hoşuna gidecek bir anlatıma sahiptir. Masalı okuyan çocuklar insan vücudunu, sindirim sistemi zincirini eğlenceli bir şekilde öğrenmiş olur. Bu özelliğinden dolayı masal, fen bilimleri dersinde kullanılabilir. Masalda doğrudan verilmek istenen bir mesaj yoktur. Makarna kardeşlerin sonuna kadar birlikte olabilmek için verdikleri mücadele ile birlik beraberliğin önemi, kazandırabilir. Masalda, aynı zaman da çocukların çok severek yediği bir yiyecek kullanılmıştır. Çocukların günlük hayatta karşılaştıkları durumlar, masalarda karşılıklarında onlar için daha ilgi çekici olabilir. Bu özelliğinden dolayı masal çocuklar için uygundur.

Sonuç

Peyami Safa'nın Server Bedi adıyla yazdığı masallar, işlediği değerler bakımından çoğunlukla çocuklar için uygun bulunmuştur. Bu masallar çocuklara çalışkanlık, iyilik, doğruluk, sevgi, sabır, alçakgönüllülük, misafirperverlik, aile gibi olumlu değerlerin önemini öğretir. Aynı zamanda çocuklar bu masallardan hareketle kendini beğenmenin, kıskançlığın, tembelliğin zararlarını, aceleciliğin, kötü bir şey olduğunu öğrenir.

Bu masalları okuyan çocuklar farklı bakış açıları oluşturur, yaratıcılıkları gelişir, insan ilişkilerini, sosyal hayatı öğrenirler, günlük hayatta karşılabilecekleri sorunlara nasıl çözüm bulabileceklerini kavrarlar. Aynı zamanda bu masallar çocukların hayal güçlerini de geliştirip zenginleştirebilir. Peyami Safa'nın olağan üstü masalları bu açıdan değerlendirilmelidir.

İncelenen masallardaki kahramanlar farklı yönleriyle, çocukların ilgisini çeker, onlarla özdeşim kurmalarını sağlayabilir. Masal kahramanlarının türlü engelleri geçerek mutlu sona ulaşmaları çocuklara örnek olabilir. Çocuklar hayatta doğrulukla çalışmadan, mücadele etmeden hiçbir şey elde edemeyeceklerini öğrenecekler, ellerindeki kıymetini bileceklerdir. Her masal kahramanıyla farklı karakterleri tanıyacaklar, kendileriyle karşılaştıracaklar, kendilerini daha iyi tanıyacaklardır. Çocuk her masalda farklı bir karakterle karşılaştığı için çocukta merak duygusu oluşacaktır. Böylelikle çocuklar masalları sıkılmadan okuyacak, okuma alışkanlığı edineceklerdir.

İncelen masalların içinde hayvan masalları büyük bir yer tutmaktadır. Bu masallar çocuklara hayvan sevgisi aşulamakta, onlara zarar veren çocukları güzelce uyarmaktadır. Bu masallarında yer alan diyaloglar, yansıma sesler, ikilemeler çocukların ilgisini çekebilir, onlarda okuma isteği geliştirebilir. Diyaloglarla sınıf ortamında konuşma ve okuma çalışmaları yapılabilir. Böylelikle, çocukların ana dilini sıkılmadan sevmelerine katkı sağlayıp, dili doğru ve etkili kullanmalarına yardımcı olabilir. Masalların içinde hayvan isimleri, bitki isimleri, yer isimleri geçtiği için masallar diğer derslerde de kullanılabilir.

Bazı masalarda şiddet içeren ifadeler ve argo sözlere az da olsa rastlanmıştır. Çocuk kitaplarında gerçek dünyayı çocuklara sunmak istiyorsak kötülük, şiddet gibi kavramlara da yer vermek son derece doğaldır. Burada amaç kötülerden yola çıkarak iyi olanı ayırt edebilmektir. Ama ilköğretim ilk kademesindeki çocuklar için şiddetin çok açık bir şekilde yansıtılması çocukların duygusal gelişimleri açısından olumsuz etki oluşturabilir. Bu açıdan baktığımızda olumsuz durumların öğretmen tarafından titizlikle değerlendirilip öğrencilere açıklanması gerekmektedir.

Peyami Safa, Server Bedi imzalı masallarında zaman zaman halk masalları motiflerine, Türk gölge oyunu karakterlerine, Batı ve Doğu kaynaklı masal motiflerine de yer vermiştir. Beberuhi masalında başkarakterin gölge oyunundaki Beberuhi'nin ismini taşıması, Muradına Nail Olan Dilber masalında halk masallarındaki kırk sayı motifi, Havaya Uçan At, Kara Yılan, İnsan Mı Yılan Mı?, Falcının Lambası gibi masalarda Batı ve Doğu kaynaklı masallarında karşılaştığımız sihirli lamba, kurbağa-prens ilişkisi, uçan halı motiflerinin benzerlerini görmemiz, buna örnektir. Aynı şekilde, Cesur Gemici masalındaki Sendabat kahramanı ile Orta-Doğu kökenli Denizci Sinbad masalındaki kahraman Sinbad gerek isim benzerliği gerek deniz yolculukları esnasında başlarına gelen fantastik maceralar birbirine benzemektedir. Böylece çocuklar masal kültürünü, masalarda geçen motifleri tanıyabileceklerdir.

Masalların genel olarak ortak özelliği sonlarının mutlu sonla bitmesidir. Mutlu sonla biten masalların çocuğun ruhsal, zihinsel gelişimlerinde, hayata umutla bakmalarına, doğru değerlerin kazandırılmasında önemi çok büyüktür. Masalların çoğu çocuğu eğlendirirken aynı zamanda eğitme görevini de üstlenmiştir.

Masalarda çocukların anlayabileceği şekilde sade, anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Anlatım diyaloglarla akıcı hale getirilmiştir. Paragraflar 4-5 cümleyi geçmeyerek çocukların okurken sıkılması

önlenmiştir. Cümleler genellikle özne ve yüklemden oluşmuş, basit ve kurallı yapıda kurulmuştur. Masallarda zaman zaman çocuk dilinden de faydalanılmıştır. Bunlar da dikkate alındığında masallar, ilköğretim birinci kademedeki çocuklar için uygundur.

Yapılan çalışma öğretmenlere, ebeveynlere ve bu konuda çalışmak isteyen araştırmacılara kaynak olabilecek özelliindedir. İnsanı diğerlerinden ayıran özellik iyi, güzel, faydalı değerlere sahip olabilmektir. Peyami Safa'nın Server Bedi imzalı masallarıyla ilgili yapılan çalışma sonucunda Türkçe dersi başta olmak üzere diğer derslerde de değerlerin kavratılması açısından, bu masalların çoğu kullanılabilir niteliktedir.

Kaynaklar

- Arıcı, A. F. (2015). *Hayale Dayalı Türler*. Ö. Yılar, L. Turan (Ed.), *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* (5. Baskı) (ss. 122), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ayvazoğlu, B. (1998). *Peyami Hayatı Sanatı Felsefesi Dramı, "Doğumunun Yüzüncü Yılına Armağan"*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Birinci N. (1985). *Türk Edebiyatı Ansiklopedisi*. İstanbul: Karakuşak Yayınları.
- Boratav, P. N. (2006). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Dilidüzgün, S. (2007). *Çağdaş Çocuk Yazını*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- H.Tanju, E. (2015). *Edebi Türler Açısından Çocuk Edebiyatı*. M. Gönen (Ed.), *Çocuk Edebiyatı* (3. Baskı) (ss.99), Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Göze, E.(1972). *Peyami Safa Nazım Hikmet Kavgası*. İstanbul: Yağmur Yayınları
- Güler, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Güleryüz, H. (2013). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı, 7'den 77'ye Yeniden Doğuşun Kitabı*. Ankara: Edge Akademi Yayınları.
- Günay, U. (1979). "Çocuk Eğitimi ve Masallar", *Divan Dergisi*, 1 (8),17-18.
- Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sakaoğlu, S. (2013). *Halk Masalları*. (Çev. A.B. Alptekin). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Şahin, A., Arıcı, A.F., Celepoğlu, A., Dursunoğlu, H., Toz, H., Erdal, K. ve ark. (2015). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Şimşek, T. (2016). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı, El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şirin, M. R. (2000). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıkan, Z. U. (2004). *Peyami Safa'nın Server Bedi İmzalı Romanları*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin yayıncılık.

İncelenen Kitaplar

- Safa, P. (2016). *Zümrüdüanka Kuşu: Zümrüdüanka Serisi-1*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Ağlayan Nar ile Gülen Ayva: Zümrüdüanka Serisi-2*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Paşa Kızı ile Köylü Çocuğu: Zümrüdüanka Serisi-3*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Billur Köşk: Zümrüdüanka Serisi-4*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Peri Kızı İle Şehzade: Zümrüdüanka Serisi-5*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Çoban Paşa: Zümrüdüanka Serisi-6*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Hayvanların Dili: Zümrüdüanka Serisi-7*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Gökten Bir Yıldız: Zümrüdüanka Serisi-8*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Bir Varmış Bir Yokmuş: Roman, Hikâye ve Masal Dizisi-2*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Küçük Alp'in Yıldızı: Roman, Hikâye ve Masal Dizisi-3*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Cesur Çocuklar: Roman, Hikâye ve Masal Dizisi-4*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Havaya Uçan At: Roman, Hikâye ve Masal Dizisi-5*. İstanbul: Damla yayınevi.
- Safa, P. (2016). *Deniz Kızı. Roman, Hikâye ve Masal Dizisi-6*. İstanbul: Damla yayınevi.

Extended Abstract

Introduction

Children's literature encompasses a field of literature that appeals to children's emotional thoughts and fantasy worlds, reflects their points of view and their truths, and gives them aesthetic sensibility when preparing them for life. Literary works introduce children to life and ways of life. Books can also serve as a source of guidance as they prepare opportunities for children to change their behavior by recognizing themselves.

The effects of children's books on children's development are discussed under four headings as "language development", "cognitive development", "personality development", and "social development". Children's books give them clues about the structure and functioning of mother tongue and reflect the power of expression and beauty of the language (Sever, 2003).

Tales are considered to be the most child-appropriate type of children's literature which both adults and children enjoy. Sirin (2000) states, "there is no other type that prepares people for life and feeds their emotions". Tales are suitable for the dream world of the children, nourish their spirit, enrich the ornaments, and prepare them for the future.

Method

This study, in which Peyami Safa's tales were examined, was conducted as a document analysis which is a qualitative research method. Document analysis includes the analysis of written materials containing information about the cases or phenomena targeted to be investigated (Yildirim and Simsek, 2016: 189). A descriptive analysis approach was used in the analysis of the data. In this approach, the obtained data are summarized and interpreted according to the previously determined themes. The purpose of such analysis is to present the findings to the reader in an organized and interpreted way. The data obtained for this purpose are first described systematically. These are explained and interpreted later, and cause-effect relations are identified and results are obtained (Yildirim and Simsek, 2016: 239-240).

Peyami Safa's novel, story and tale series consists of 6 books and 60 titles. The series' first book is a novel with the title "A Turkish Child in America". 51 of the 59 works in the other 5 books are tales and 8 other works are stories. These series of episodes formed the basis of the study. The tales of Peyami Safa were grouped under the titles of animal tales, fundamental tales, and other tales.

Result

Fairy tales, written by Peyami Safa under the name of Server Bedi, are mostly suitable for children in terms of values. These tales teach children the importance of positive values such as hard work, goodness, honesty, love, patience, humility, hospitality, and family. At the same time, children learn from these tales that selfishness, jealousy, laziness, and haste are considered bad, thus, unacceptable.

Children who read these books learn different perspectives, develop their creativity, learn about human relationships, learn about social life, and learn how to find solutions to problems that may be confusing in everyday life. At the same time, these tales may also help enrich children's imagination. Peyami Safa's unrealistic tales should be considered important in this respect.

The characters in the examined tales attract the attention of children for various reasons and may make children identify with them. Tales may give children examples of how to overcome obstacles and reach a happy end. Children learn that they cannot get anything in life without working and exerting effort, and that they learn to appreciate what they have. With the hero of each tale, children get to become acquainted with different characters, compare them with themselves, and know themselves better. Because children meet a different character in each tale, they develop a sense of curiosity as well. This way, children read the tales without being bored and develop a reading habit.

In some tales, violent expressions and slang words were found. If we want to present the real world to children in children's books, it is natural to include concepts such as evil and violence. The purpose here is to distinguish between the good and the evil. However, as violence is clearly expressed, it may have negative consequences for the emotional development of children who are at elementary school. From this point of view, negative situations should be carefully evaluated by the teacher and be explained to the students.

In the fairy tales, a simple, clear language is used in such a way that children can understand. The narration in dialogues are fluent. Sentences usually consist of subject and verb, and they have a simple structure. From time to time, children's language is used in the tales. When all these points are taken into consideration, it may be stated that these tales are suitable for children in elementary school.

This study might be a resource for teachers, parents, and researchers who may want to work on the subject. The results show that most of the tales written by Peyami Safa under the pen name of Server Bedi are useable in terms of the comprehension of values in other courses as well, besides being used primarily in the Turkish course.